

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

65. aastakäik

13. juuli 2022

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Interactio – täielikult kaugühenduse kaudu – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 148. istungjärk, 26.1.2022–27.1.2022

2022/C 270/01	Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus Euroopa tuleviku konverentsile“	1
---------------	--	---

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Interactio – täielikult kaugühenduse kaudu – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 148. istungjärk, 26.1.2022–27.1.2022

2022/C 270/02	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2021–2027“	8
---------------	--	---

2022/C 270/03	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kiirendavad tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamist“	13
---------------	---	----

2022/C 270/04	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „ELi maapiirkondade pikaajaline visioon“	18
---------------	---	----

2022/C 270/05	Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Sooline võrdõiguslikkus ja kliimamuutused: soolise perspektiivi integreerimine Euroopa rohelisse kokkuleppesse“	25
---------------	---	----

2022/C 270/06	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““	31
---------------	---	----

III Ettevalmistavad aktid

Regioonide komitee

Interactio – täielikult kaugühenduse kaudu – Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 148. istungjärk, 26.1.2022–27.1.2022

2022/C 270/07	Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Üleminek heitevabale maanteetranspordile: alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtt ja CO ₂ -heite normide karmistamine“	38
---------------	--	----

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – TÄIELIKULT KAUGÜHENDUSE KAUDU – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE
TÄISKOGU 148. ISTUNGJÄRK, 26.1.2022–27.1.2022

**Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus
Euroopa tuleviku konverentsile“**

(2022/C 270/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE,

võttes arvesse

- komitee resolutsiooni „Euroopa Regioonide Komitee prioriteetidid 2020–2025“⁽¹⁾,
- Euroopa Regioonide Komitee 12. veebruari 2020. aasta⁽²⁾ ja 7. mai 2021. aasta⁽³⁾ resolutsioone Euroopa tuleviku konverentsi teemal,
- Euroopa Regioonide Komitee 2. detsembri 2021. aasta resolutsiooni Euroopa Komisjoni 2022. aasta tööprogrammi teemal⁽⁴⁾,
- Euroopa Regioonide Komitee Euroopa demokraatia teemalise kõrgetasemelise töörühma aruannet;

ning arvestades et

- a. EL koosneb 27 liikmesriigist, 280 piirkonnast ja peaaegu 90 000 kohalikust omavalitsusüksusest ning ELi toimimises tuleb juhinduda põhimõttest „Ühinenud mitmekesisuses“;
- b. kodanikud ning Euroopa tuleviku konverentsi piirkondlikud ja kohalikud saadikud ootavad käegakatsutavaid tulemusi, mis parandavad ELi institutsioonide toimimist ja viivad ELi juhtimise reformimiseni, keskendudes lähedusele ja osalemisele, et suurendada inimeste usaldust ELi vastu ja selle demokraatlikku legitiimsust;
- c. kohaliku ja piirkondliku tasandi poliitiliste esindajate tugeva delegatsiooni kaasamine Euroopa tuleviku konverentsi täiskogu koosseisu aitas viia arutelud lähemale kodanike muredele, eesmärgiga anda konverentsi tulevastele tulemustele territoriaalne mõõde;
- d. konverentsi kohalike ja piirkondlike saadikute esitatud peamised ettepanekud on saanud üldise nõusoleku konverentsi täiskogul, töörühmades, poliitiliste ringkondade koosolekul ja mitmekeelses digiplatvormis;

Euroopa demokraatia

1. on veendunud, et demokraatia on ELi põhiväärtus, mille alus on õigusriik ja mis väljendub kodanike usalduses Euroopa, riiklike, piirkondlike ja kohalike valimiste vastu; on seisukohal, et Euroopa, riikliku, piirkondliku ja kohaliku demokraatia vormid, mis põhinevad valimistel legitimeeritud piirkondlikel parlamentidel ja valitsustel, volikogudel ning vallavanematel ja linnapeadel, täiendavad ja tugevdavad üksteist ning et demokraatiat tuleks austada kui universaalset väärtust kogu ELis;

⁽¹⁾ ELT C 324, 1.10.2020, lk 8.

⁽²⁾ ELT C 141, 29.4.2020, lk 5.

⁽³⁾ ELT C 300, 27.7.2021, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 97, 28.2.2022, lk 1.

2. leiab, EL peab edendama „Euroopa demokraatia maja“ mudelit, mis põhineb kolmemõõtmelisel legitiimsusel Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil vastavalt kodanike antud häälele igal tasandil, et vastata kodanike kasvavale nõudlusele tegeleda demokraatia defitsiidiga; selles osas on eriline roll seadusandlike volitustega piirkondlikel parlamentidel, kes on vahendajad kodanike ja riigiülese tasandi vahel;
3. on veendunud, et esinduslik ja kaasav Euroopa demokraatia peaks toimima vastastikku täiendaval viisil, tagamaks, et demokraatia annab kodanikele tulemusi nende elukohas;
4. märgib, et demokraatia on suunatud kõigi osalemisele ja et Euroopa legitiimsus põhineb peamiselt inimeste kogemustel subsidiaarsuse valdkonnas; näeb seetõttu kodanike Euroopas head tulevikku; sellega seoses on eriti oluline kohalike ja piirkondlike esindajate aktiivne osalemine Euroopa tasandil;
5. rõhutab vajadust kodanike suurema osalemise ja kaasamise järele ELi poliitikas, tugevdades valijate esindatust kõigil valitsemistasanditel, ning on seisukohal, et see aitab kaasa avaliku ruumi euroopalikumaks muutmisele; kutsub Euroopa Parlamenti, komisjoni ja nõukogu üles tugevdama esindusdemokraatiat, suurendades ELi tasandil tegutsevatele erakondadele, rühmitustele ja sihtasutustele, sealhulgas riiklikku, piirkondlikku ja kohalikku tasandit esindavatele erakondadele, rühmitustele ja sihtasutustele kättesaadavaid rahalisi vahendeid;
6. usub, et kehtivat aluslepingu raamistikku on võimalik paremini kasutada eri valitsemistasandite vahelise suurema sünergia kaudu; aluslepingu muutmist ei tohiks siiski välistada, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud;
7. nõuab, et konverentsi kogemustele tuginedes arendataks kodanikega alalist ja kohapõhist dialoogi osalusmehhanismina, mis seoks ELi paremini kohaliku, maakondliku, piirkondliku ja riikliku tasandi tegelikkusega; usub, et selline pidev dialoog kodanikega tõestaks oma lisaväärtust Euroopa, riiklike, piirkondlike/maakondlike/kohalike valimiste kontekstis. Seda arvesse võttes tuleb tuua esile Europe Directi võrgustikku kuuluvate keskuste ja nende vastuvõtustruktuuride töö, kuna nad levitavad Euroopa väärtusi ja hoogustavad Euroopa projekti üle peetavat arutelu. Samamoodi peaksid kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused edendama püsivaid Euroopa dialoogi- ja arutelufoorumeid oma piirkonna eri osalejatega, et tuua Euroopa integratsiooniprojekt kodanikele lähemale;
8. nõuab kodanikuosaluse uute vormide institutsionaliseerimist Euroopa Liidu tasandil kodanike dialoogi kaudu juhuslikult valitud kodanikega spetsiifilistel teemadel;
9. rõhutab, et ELi piirkondadel, maakondadel ja linnadel on kodanike osalemise seotud konkreetne oskusteave, ning tuleb meelde, et nad on korraldanud suurema osa peaaegu 5 000st konverentsi raames kodanikega peetud dialoogist ja üritusest; toonitab veel kord oma valmisolekut jätkata kohalike dialoogide korraldamist, mille eesmärk on vähendada kohaliku, maakondliku ja piirkondliku tasandi kaasamise kaudu lõhet Euroopa institutsioonide ja kodanike vahel;

Aktiivne subsidiaarsus ja proportsionaalsus Euroopa otsustusprotsessis

10. soovib laiendada mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse põhimõtteid ning lisada need kõigi ELi poliitikameetmete õigusnormidesse ja -sätetesse, millel on piirkondlik või kohalik mõju; kordab oma nõudmist kodifitseerida mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse põhimõtted lisaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele institutsioonidevahelises käitumisjuhendis ning lisada need institutsioonidevahelisesse parema õigusloome kokkuleppesse;
11. rõhutab, et Euroopa missioonid kui uus ja oluline vahend põletavate ühiskondlike probleemide lahendamiseks on tõeline ELi mõju ja usaldusväarsuse proovikivi. Need peavad olema laialdaselt õiguspärased ja tunnustatud. Nagu Euroopa Komisjon on rõhutanud, on linnadel ja piirkondadel koos kõigi oma sidusrühmade ja kodanikega otsustav tähtsus ELi missioonide ambitsioonikate eesmärkide saavutamisel; kutsub samuti üles määratlema iga ELi missiooni jaoks selge tegevuskava ning looma süsteemne uus mitmetasandiline lähenemisviis ja metoodika tegevuste katsetamiseks, nende jaoks prototüüpide loomiseks ning nende järelevalveks ja laiendamiseks kõigil valitsemistasanditel;
12. kutsub üles tugevdama aktiivse subsidiaarsuse põhimõtet Lissaboni lepingu protokoll nr 2 (subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta) muutmise kaudu; nõuab, et selliste muudatustega pikendataks subsidiaarsuse kontrollimise tähtaega varajase hoiatamise mehhanismi raames kaheteistkümne nädalani, kasutataks süstemaatiliselt Euroopa Regioonide Komitee väljatöötatud subsidiaarsuse tabelit ja juurutataks nn roheline kaardi menetlust, mis võimaldab märkimisväärsel arvul riiklikel või piirkondlikel parlamentidel esitada ettepanekuid ELi õigusaktide kohta;

13. teeb ettepaneku, et mõjuhinnangud hõlmaksid territoriaalset mõõdet ja et proportsionaalsuse põhimõtet käsitletaks õiguslikult samamoodi nagu subsidiaarsuse põhimõtet;
14. kutsub üles muutma komitee nõuandvast organist kaasotsustavaks organiks Euroopa Liidu peamistes territoriaalse mõjuga poliitikavaldkondades. See peaks toimuma järk-järgult;
15. märgib, et tuleb toonitada Euroopa Regioonide Komitee käivitatud algatuste tähtsust subsidiaarsuse vallas ja Euroopa õigusaktide edendamisel, ja mitte ainult subsidiaarsuse võrgustikku, vaid ka RegHubi, kuna selle osatähtsus aina suureneb ja see on osutunud Euroopa Komisjoni jaoks väga kasulikuks;
16. juhib tähelepanu asjaolule, et Euroopa Regioonide Komitee kujutab endast Euroopa poliitika mõõdet, mida teised ELi institutsioonid ei saa hõlmata, ning et seetõttu on komitee piirkondlik ja kohalik perspektiiv hädavajalik panus poliitika kujundamisse ja legitiimsusse Euroopa Liidus;
17. peab oluliseks, et komitee keskenduks oma töös territoriaalse mõjuga poliitikavaldkondadele ja seega peamiselt teemadele, milles kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on kaasatud kas rakendamise tasandil või keda need märkimisväärselt mõjutavad;
18. kutsub üles tegema Euroopa Parlamendile, Euroopa Komisjonile ja Euroopa Liidu Nõukogule kohustuseks arutada komitee arvamusi, mis on vastu võetud kohustusliku konsulteerimise raames, ning esitada nõuetekohased põhjendused, kui neid arvamusi arvesse ei võeta;
19. nõuab, et komiteele tagataks juurdepääs kolmepoolsetele kohtumistele ja asjaomastele dokumentidele, tingimusel et komitee on ELi toimimise lepingu artikli 307 alusel esitanud arvamuse kõnealuse ettepaneku kohta; nõuab, et komiteele antaks võimalus esitada kaasseadusandjatele kompromissettepanekuid, mis võimaldavad neil saada väärtuslikku teavet rakendamise tegeliku olukorra kohta kohapeal;
20. nõuab paremat institutsioonidevahelist sünergiat, näiteks kaasates komitee Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu tööorganite (nt komisjonid, komiteed ja töörühmad) töösse ja komiteemenetlusse;
21. tuletab meelde, et 70 % õigusaktidest rakendatakse piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning palub, et komiteega konsulteeritaks ELi iga-aastastes ja mitmeaastastes planeerimise, tegevuskava koostamise ja prioriteetide seadmise protsessides, nagu on ette nähtud paremat õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes; tuletab sellega seoses meelde RegHubi võrgustiku lisaväärtust ja nõuab selle tugevdamist;
22. on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konkreetsete kogemuste suurem arvessevõtmine ELi õiguse rakendamisel viib parema õigusloomeni Euroopa Liidus;
23. rõhutab, et Euroopa Parlamendi valimisi käsitleva õiguse mis tahes arengu, sealhulgas riikidevaheliste nimekirjade võimaliku kasutuselevõtmise puhul tuleb järgida territoriaalse esindatuse põhimõtet ning tagada seos ELi poliitika kohaliku ja piirkondliku mõõtmega ning tuua Euroopa Parlamendi liikmed kodanikele lähemale;

Euroopa väärtused ja õigusriik

24. juhib tähelepanu sellele, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll õigusriigi tugevdamisel; mõistab seepärast hukka kõik katsed rünnata õigusriiki, kasutada ära kohtusüsteemi ning õõnestada Euroopa väärtusi, õigusi ja ELi õiguse ülimuslikkust riikliku õiguse suhtes; rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb kaasata õigusriigi põhimõtte järelevalvesse ja hindamisse Veneetsia komisjoni väljatöötatud kriteeriumide alusel;
25. kordab oma üleskutset võtta meetmeid ELi ja liikmesriikide autoriteedi, õigusriigi institutsioonide usaldusväärsuse ning piirkondlike omavalitsuste kui demokraatiat edendavate institutsioonide rolli tugevdamiseks;
26. on seisukohal, et õigusriigi põhimõtte rikkumine peab kaasa tooma maksete peatamise või finantskorrektsioonid ning et selliste meetmete korral peaksid need ELi toetuse saajad, sealhulgas kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, kes ei vastuta õigusriigi põhimõtte rikkumise eest, saama jätkuvalt rahalist toetust asjaomaselt liikmesriigilt;
27. tunnustab, et COVID-19 kriis on süvendanud olemasolevaid erinevusi Euroopa piirkondade vahel; kutsub seetõttu konverentsi tööorganeid üles tugevdama Euroopa solidaarsust ja tunnustama ühtekuuluvust Euroopa pöhviväärtusena;

28. teeb ettepaneku luua kohalike ja piirkondlike poliitikute jaoks Erasmuse programm, et arendada nende teadmisi ELis, suurendada ELi fondide kasutamist ja parandada poliitika rakendamise kvaliteeti;

Noored, haridus ja kultuur

29. juhib tähelepanu sellele, et Euroopa tuleviku konverentsi tuleks kasutada selleks, et juhtida jõupingutusi võrdõiguslikkuse liidu saavutamiseks, käsitledes tõhusalt kõiki diskrimineerimise vorme; on seisukohal, et oluline on paremini tagada soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte integreerimine ELi õigusaktidesse ja soolise mõju hindamine iga uue ELi õigusakti ettepaneku puhul;

30. märgib, et Euroopa tuleviku konverents peaks tegema ettepanekuid vähemuste kestliku kaitse ja nende olukorra edendamise kohta ELis, tuginedes eduka kodanikualgatuse „Minority SafePack“ ettepanekutele;

31. rõhutab vajadust tegeleda desinformatsiooniga kaasnevate ohtudega Euroopas ning kutsub üles looma kogu Euroopat hõlmava kodanikuhariduse õppekava, edendama Euroopa demokraatlikke väärtusi, kriitilist mõtlemist, digioskusi ja meediapädevust. Õppekava tuleks välja töötada ja kasutusele võtta koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega;

32. kutsub üles rakendama jõulisi meetmeid ELi tasandil, et vähendada piirkondlikke erinevusi hariduses, eelkõige äärepoolsetes, piiriülestes, maa- ja vaestes linnapiirkondades; nõuab, et EL toetaks riiklikke ja piirkondlikke jõupingutusi tulevikukindla hariduse valdkonnas, töötades välja uued õppevahendid, nt üleeuroopalised mitmekeelsed digiplatvormid haridussisu laialdaseks levitamiseks;

33. rõhutab, kui oluline on veelgi laiendada programmi „Erasmus+“ vahendite saajate ringi, võimalusi ja rahalisi vahendeid, kuna see on Euroopa Liidu kõige olulisem vahend teadlikkuse suurendamiseks Euroopas. Eelkõige tuleks suurendada programmi vahendeid ja võimalusi koolide, aga ka avaliku halduse jaoks. Viimase puhul tuleks luua heade tavade vahetamise programm, mis on ulatuslikum kui praegune avalikule haldusele mõeldud Erasmuse-programm;

34. on seisukohal, et noorte töötuse ning noorte ja laste vaesuse vastu võitlemine peaks saama prioriteediks kõigis Euroopa piirkondades, linnades ja maapiirkondades;

35. leiab, et üldine juurdepääs kultuuri- ja sporditegevusele on majandusliku ja sotsiaalse arengu võimaldamise ning sellises tegevuses osalevate inimeste, eriti noorte üldarvu suurendamise võti, hõlbustades seeläbi Euroopa ühiste väärtuste edendamist;

Kliima, keskkond ja vastupanuvõime

36. tuletab meelde, et piirkonnad ja linnad täidavad otsustavat rolli enamiku kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise meetmete rakendamisel, kliimakatastroofidele reageerimisel ning kohalike kogukondade aktiivsel kaasamisel rohepöördesse; nõuab seetõttu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konkreetset institutsioonilist kaasamist kliima-, energia- ja keskkonnapoliitika kujundamisse ja rakendamisse, otsesest juurdepääsust ELi rahalistele vahenditele ning kooskõlastatud programme kõigil valitsemistasanditel ning eelkõige Euroopa rohelist kokkulepet ning taaste- ja vastupidavuskavasid toetavaid investeerimiskavasid; rõhutab, et otserahastamine on eeltingimuseks sellele, et linnad ja piirkonnad oleks valmis saavutama kaugemaleulatuvaid eesmärke, mille üle paketi „Eesmärk 55“ raames läbirääkimisi peetakse;

37. rõhutab Euroopa rohelist kokkuleppe territoriaalset mõõdet ning koostoimet digiülemineku ja sotsiaalpoliitikaga; nõuab, et taaste- ja vastupidavuskavade kliimameetmete järelevalves arvestataks kohalikke rohelisi kokkuleppeid; teeb ettepaneku luua Euroopa piirkondlik tulemustabel, mis sisaldaks selgeid, sihipäraseid ja kasutajasõbralikke näitajaid, et mõõta ja jälgida Euroopa rohelist kokkuleppe mõju NUTS 2 piirkondade tasandil;

38. kordab oma nõudmist mitmetasandiliste platvormide ja dialoogide süstemaatiliseks korraldamiseks, et tagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste struktureeritud ja kaasav osalemine rohelist kokkuleppe algatuste kavandamises ja elluviimises. See annab ühtlasi panuse vastupanuvõimeliste kohalike kogukondade arengusse; rõhutab, et rohelist kokkuleppe õnnestumine nõuab kiiret üleminekut taastuvenergia süsteemidele ja nende tehnoloogiatele ning sellega seotud taristu kohandamist;

39. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasvavat rolli ülemaailmsel ja Euroopa tasandil õiglase kliimapöörde tagamisel; märgib, et Pariisi kokkuleppes ja Edinburghi deklaratsioonis 2020. aasta järgse üleilmse elurikkuse raamistiku kohta tunnistatakse mitmetasandilise valitsemise tähtsust kliimaneutraalsuse, elurikkuse ja kestliku arengu saavutamisel ÜRO kestliku arengu eesmärkide vaimus; kordab oma toetust piirkondlikult ja kohalikult kindlaksmääratud panuste süsteemile, et ametlikult tunnustada, jälgida ja julgustada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist;

40. soovib pöörata tähelepanu transpordisektori jätkusuutlikule ümberkujundamisele, mis peab olema õiglane ja aus, tagades, et ühtki piirkonda ei jäeta kõrvale ning et säästev ja alternatiivkütusel põhinev liikuvus on taskukohane ja kättesaadav kõigile kodanikele kõigis piirkondades; teeb ettepaneku luua autotööstusest sõltuvate piirkondade jaoks õiglase ülemineku mehhanism, et juhtida muutusi kõnealusel sektoris, võttes arvesse, et autotööstus (mis pakub otseseid ja kaudseid töökohti 13,8 miljonile eurooplasele, moodustades 6,1 % kogu ELi tööhõivest) liigub põhjalikus ümberkujundamisprotsessis heitevabade sõidukite suunas, avaldades tohutut mõju piirkondlikule majanduskasvule ja töökohtade loomisele;

Tervisealiit

41. kordab oma pühendumust töötada selle nimel, et luua täieõiguslik Euroopa tervisealiit, mille aluseks oleksid subsidiaarsuse põhimõte ja õiguslik pädevus tervishoiu valdkonnas; nõuab kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, ennekõike piirkondadele, millel on tervishoiuvaldkonnas seadusandlikud volitused, riiklike ametiasutuste ja ELi institutsioonide kõrval selgemat rolli tulevases ELi tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise asutuses;

42. toetab kõigi ELi kodanike juurdepääsu e-tervisele; nõuab ELi pädevuse süvendamist tervishoiu valdkonnas, sealhulgas aluslepingu muutmise kaudu, eelkõige selleks, et komisjon saaks ametlikult tunnustada rahvatervisealast hädaolukorda liidu tasandil; toetab üleskutset tugevdada tervisekaitset, ELi tootmisvõimsust ja koostööd ravimite valdkonnas;

43. ergutab arendama piiriülest tervishoiualast koostööd, sealhulgas pikaajalist ELi rahastamist, ning võimaldama hädaabi- ja tervishoiuteenuste personali ja sõidukite piiriülest vaba liikumist. Praegused bürokraatlikud tõkked piiriüleste tervishoiu- ja hädaabi-teenuste osutamisel tuleks kodanike huvides kiiresti ja ilma bürokraatiata kõrvaldada;

Majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

44. on veendunud, et Euroopa tuleviku konverents annab tõelise tõuke Euroopa sotsiaalõiguste sambale, et sellest saaks uus sotsiaalreeglistik, hõlbustades üleminekut kestlikule majandusele ja juurdepääsu töökohtadele, suurendades samal ajal sotsiaalset ühtekuuluvust;

45. nõuab Euroopa majanduse juhtimise muutmist, mis peab eelarve-eeskirjade läbivaatamise kaudu paremini toetama kvaliteetseid, avalikke, pikaajalisi ja jätkusuutlikke investeeringuid kõigil valitsustasanditel ning parandama demokraatlikku vastutust ja tõhusust kohalike ja piirkondlike omavalitsuste parema kaasamise kaudu Euroopa poolaastasse partnerlusel põhineva käitumisjuhendi kaudu; kordab oma seisukohta, et loobuda tuleks ühehäälsest otsuste tegemisest maksustamise valdkonnas, et võimaldada Euroopa Liidul teha vajalikke otsuseid kvalifitseeritud hääleteenamusega, nagu seda tehakse muudes tegevusvaldkondades;

46. nõuab majanduse taastamiseks ning rohe- ja digipöördeks kättesaadavate rahaliste vahendite kasutamist, et hõlbustada tööturu üleminekuprotsesse, ümberõpet ja oskuste täiendamist, tagades samal tasemel kaitse digiplatvormidel või juhutöömajanduses töötavatele inimestele ning neile, kes töötavad veebivälises majanduses;

47. rõhutab innovatsiooni rolli tugevama majanduse arendamisel ning nii konkurentsivõimelise kui ka jätkusuutliku majanduskasvu tagamisel; on arvamusel, et Euroopa innovatsioon nõuab investeeringuid vajalikku suutlikkuse (teadustaristud, lairibavõrgud, superandmetöötlus, tehisintellekt ja avatud andmekogumid) ning vajab teadlasi ja spetsialiste kõigis Euroopa piirkondades;

Digiüleminek

48. on seisukohal, et digiüleminek peab tagama tehnoloogia täieliku kasutamise, et sellest saaksid kasu kõik ühiskonnasektorid kodanike õigusi austavas eetilises raamistikus, iseäranis murranguliste tehnoloogiate ja eelkõige tehisintellekti kasutamisel, kaotades samal ajal digilõhe ning tagades digitaalse kirjaoskuse ja ühenduvuse kõigis Euroopa osades;

49. rõhutab vajadust andmete turvalisuse, koostalitlusvõime ja säilitamise järele ning ootab Euroopa Komisjoni ettepanekut võtta vastu Euroopa küberturvalisuse vastupanuvõimet käsitlev õigusakt; on veendunud, et digiteenuste ja -teabele juurdepääsu, sealhulgas avalike teenuste tõhusa osutamise tagamiseks on vaja investeerida turvalisse suure läbilaskevõimega taristusse, et pakkuda internetiühendust nii üksikisikutele kui ka organisatsioonidele;

50. juhib tähelepanu sellele, et digiüleminek sõltub pikaajalisest visioonist hariduse, teadusuuringute ja teabevahetuse kohta digiküsimustes, mille raames peab EL tegutsema innovaatsiliselt ja võtma juhtpositsiooni uute digitehnoloogiate ja -teenuste avastamisel ning kehtestama asjakohased ja sidusad digistandardid;

51. on seetõttu seisukohal, et Euroopa tulevikku käsitlevasse arutellu tuleb lisada digitaalse ühtekuuluvuse mõiste kui oluline lisamõõde ELi aluslepingus määratletud majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse traditsioonilise kontseptsiooni kõrval;

52. nõuab koheseid meetmeid, et tegeleda digilõhedega ELi liikmesriikide ning linna- ja maapiirkondade vahel ühenduvuse, digitaristu, digioskuste ning e-valitsuse teenuste kättesaadavuse ja kasutamise valdkonnas; kutsub seetõttu üles võtma kasutusele ELi digitaalse piiriülese teenusekaardi, et lihtsustada kodanike ja ettevõtjate juurdepääsu avalikele ja hädaabiteenustele piiriülestes piirkondades;

Ränne

53. nõuab Euroopa lähenemisviisi, et tegeleda rände kui ülemaailmsest ebastabiilsusest ja konfliktidest, riikide ebakindlusest ja kliimärändest tingitud nähtuse algpõhjustega; nõuab tungivalt tulemusliku suutlikkuse suurendamist, et parandada rände tõhusat ja tulemuslikku juhtimist kõigil valitsemistasanditel;

54. märgib, et kodanikud ja saadikud tunnustavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesksel rollil rändajate ja pagulaste integreerimisel ja kaasamisel eriti tugevalt mõjutatud piirkondades; nõuab seetõttu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist integratsioonipoliitika kujundamisse; kutsub üles töötama välja paindlikumaid poliitikameetmeid, mis võimaldaksid riigi tasandil madalama tasandi ametiasutustel integratsiooni juhtida ning mõõta integratsiooni- ja kaasamispoliitika edukust piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Samuti kutsub komitee üles kasutama ära vabatahtliku solidaarsuse suurt potentsiaali meie omavalitsusüksustes ja piirkondades vabatahtliku vastuvõtusuutlikkuse vormis, mis on integreeritud terviklikku ja pikaajalisse rändepoliitikasse;

55. soovib luua jätkusuutlikke vastuvõtu- ja integratsioonimudeleid jälgendavad meetodid, nagu kogukonnasponsorlus;

Euroopa tuleviku konverentsi väljundid ja järelmeetmed

56. peab Euroopa tuleviku konverentsi lähtepunktiks demokraatliku protsessi täielikule võimendamisele Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil; kordab vajadust pideva, tõeliselt kaasava, läbipaistva, detsentraliseeritud, geograafiliselt ja poliitiliselt tasakaalustatud arutelu järele Euroopa Liidu tuleviku üle; on seisukohal, et konverents peaks järgima avatud lähenemisviisi, sealhulgas seoses poliitika ja institutsioonide reformimisega, ning et see peaks sillutama teed kestvatele reformidele, mis ulatuvad konverentsi kestusest kaugemale;

57. kinnitab veel kord oma täielikku pühendumust panustada konverentsi järelmeetmetesse, muutes poliitilised algatused ja ettepanekud kodanike ootustele vastavateks meetmeteks; juhib tähelepanu asjaolule, et konverentsi edu sõltub sellest, et kodanike soovitusel lõpus konkreetselt tulemustes kajastuksid; Kui soovitusi ei võeta vastu või võetakse vastu ainult muudetud kujul, tuleks selle põhjuseid selgitada läbipaistvalt ja vastutustundlikult;

58. rõhutab, et järelmeetmete algatamisel, nagu uued seadusandlikud ettepanekud konverentsi tulemuste rakendamiseks, tuleb järgida pädevuste jaotust ning eelkõige aluslepingutes sätestatud subsidaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;

59. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa tuleviku konverentsi eestseisusele, samuti Euroopa Parlamendile, Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariikidele Prantsusmaale, Tšehhi Vabariigile ja Rootsile ning Euroopa Ülemkogu eesistujale ja Euroopa Komisjoni presidendile;

60. nõuab, et konverentsi esialgset kaheaastast kestust kasutataks selleks, et tagada kodanike ideede ja ettepanekute nõuetekohane ja terviklik käsitlemine alates 9. maist 2021. 2022. aasta kevadel tuleks esitada vahearuanne.

Brüssel, 27. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – TÄIELIKULT KAUGÜHENDUSE KAUDU – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE
TÄISKOGU 148. ISTUNGJÄRK, 26.1.2022–27.1.2022

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2021–2027“

(2022/C 270/02)

Raportöör:	Sergio CACI (IT/EPP), Montalto di Castro vallavanem
Viitedokument:	komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2021–2027. Töötervishoid ja tööohutus muutuvus töömaailmas“ COM(2021) 323 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. peab kiiduväärseks ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegilist raamistikku aastateks 2021–2027 (uus ELi strateegiline raamistik), mis seab eesmärgiks töötajate tervise kaitsmise ja tööga seotud surmajuhtumite vähendamise 2030. aastaks (nn nulleesmärk), tagades samal ajal turvalisema töökeskkonna kooskõlas uute vajadustega, mis on tekkinud eelkõige COVID-19 pandeemia tulemusena, ent mitte ainult. Komitee on samuti seisukohal, et strateegia, mitte strateegiline raamistik, annaks tugevama poliitilise signaali seoses kavandatud eesmärkide ja nende saavutamiseks pakutud meetmetega;
2. on veendunud, et Euroopa Liidu pakutav töötervishoiu ja tööohutuse poliitikaraamistik on seni toonud kaasa olulisi edusamme töötervishoiu ja tööohutuse standardite tõstmisel kogu ELis. Koos nulleesmärgiga rõhutatakse raamistikus, et ELi eesmärgid liiguvad õiges suunas, kuid vaja on kõigi töötajate kategooriate ulatuslikumat kaasamist, millega kõnealuses ettepanekus veel tegu ei ole;
3. rõhutab vajadust ELi osatähtsuse järele selles valdkonnas ühtse strateegilise suuna andmisel. Seda vajadust on selgelt näidanud nii viimaste aastakümnete uuringud kui ka praktilised tulemused. Töötervishoiu ja tööohutuse õigusaktidest ilmneb olulise punktina see, et ELi ja liikmesriikide meetmed võivad koos teiste osalejatega (nt sotsiaalpartnerid ja eri sidusrühmad eri valitsemistasanditel) avaldada positiivset ja vahetut mõju tööelule nii töötervishoiu kui ka tööohutuse valdkonnas;
4. nõustub kahtlemata strateegilise raamistiku kolme läbiva eesmärgiga, mille Euroopa Komisjon püstitas ELi järgmise viie aasta strateegia koostamisel, nimelt prognoosida ja ohjata muutusi pandeemiajärgses töömaailmas digi-, rohe- ja demograafilise ülemineku ajal, parandada tööõnnetuste ja kutsuhaiguste ennetamist ning parandada valmisolekut võimalikeks tulevasteks tervisekriisideks;

5. väljendab heameelt komisjoni kavatsuse üle vaadata oma eesmärkide saavutamiseks läbi töökohtade direktiivi ja kuvariga töötamise direktiivi tingimused, samuti ajakohastada ohtlikke kemikaale käsitlevad ELi eeskirjad, et võidelda vähi, reproduktiiv- ja hingamisteede haiguste vastu, ning ajakohastada asbesti- ja pliikaitse piirnormid;
6. soovib samuti, et komisjon valmistaks kiiresti koostöös sotsiaalpartneritega ette ja viiks ellu kogu ELi hõlmava vaimset tervist töökohal käsitleva algatuse, et hinnata selle teemaga seotud esilekerkivaid uusi küsimusi. Algatust peaks olema vajaduse korral võimalik kasutada inspiratsioonina asjaomastes liikmesriikides, sektorites ja töökohtadel;
7. viidates kahele eelnevale punktile, on komitee kindlalt seisukohal, et need meetmed peaksid kehtima kõigi töötajate kategooriate suhtes, sealhulgas nende suhtes, kes on praegu strateegilisest raamistikust välja jäetud;
8. rõhutab vananeva tööjõu probleemi töötervishoiu ja tööohutuse seisukohast. Vaja on järgida põhimõtet, et töökohti tuleb kohandada inimeste järgi, eesmärgiga liikuda selles suunas, et igas vanuses töötajatel oleks kaasav tööelu;
9. väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon kavatab COVID-19 pandeemiast õppust võttes töötada tihedas koostöös rahvatervise valdkonna osalejatega välja hädaolukorra menetlused ja suunised meetmete kiireks kasutuselevõtuks, rakendamiseks ja järelevalveks võimalike tulevaste tervisekriiside korral;
10. märgib kahetsusega, et kuigi kõik liikmesriigid on seni vähemalt osaliselt integreerinud ELi strateegilise raamistiku sõnastuse ja mõtte oma riiklikesse süsteemidesse, neist ükski seda tegelikult täiel määral ei järgi. Selle põhjuseks on asjaolu, et mõned riigid ei ole oma riiklikke tööohutuse ja töötervishoiu strateegiaid läbi vaadanud ega ajakohastanud, et viia need täielikult kooskõlla ELi strateegilise raamistikuga aastateks 2014–2020. See on tingitud puudulikest ajaplaneerimisest või kehvadest tulemustest Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Ameti esile toodud põhieesmärkide (nagu tööjõu vananemine, menetluste lihtsustamine ning õigusaktide tõhusam ja õigeaegsem kohaldamine) saavutamisel;

Tööohutus ja töötervishoid ning ennetuskultuur

11. rõhutab, et viimase neljakümne aasta jooksul on tööõnnetuste arv vähenenud tänu kolmele tegurile: teaduse ja tehnoloogia areng, tööohutuse ja töötervishoiu õigusaktid ning tööohutuse ja töötervishoiu juhtimissüsteemid. Seepärast peab komitee vajalikuks, et Euroopa Liidu ja liikmesriikide seadusandjad koostöös sotsiaalpartneritega viitaksid kogu strateegia koostamise, vastuvõtmise ja rakendamise ajal tõhusale ennetuskultuurile kui nulleesmärgi ja teiste eesmärkide saavutamise peamisele meetodile töötajate ja ettevõtete ühistes huvides. Komitee rõhutab sotsiaaldialoogi ning kõigi sidusrühmade – Euroopa, riigi, piirkondliku ja kohaliku tasandi valitsuste ja haldusasutuste, tööandjate ja töötajate – kaasamise ja koostöö tähtsust ennetuspoliitikas;
12. juhib tähelepanu Rahvusvahelise Sotsiaalkindlustuse Assotsiatsiooni (ISSA) uuringule⁽¹⁾, mis näitab, et investeerimine heasse tööohutuse ja töötervishoiu strateegiasse ning töökohal riskide ennetamisse võib tuua ettevõtetele iga tööohutusele ja töötervishoiule kulutatud euro kohta aastas töötaja kohta 2,2 eurot tulu, kusjuures sellesse ei ole arvestatud mõõtmatu tööaja kaotus, töömoraali langus ja sellest tulenev mõju ettevõtete tootlikkusele ja konkurentsivõimele;
13. nõustub Euroopa Komisjoniga selles, et ennetuspõhimõtete vähene järgimine toob kaasa ka tööõnnetustest puudutatud ettevõtete negatiivse kajastuse, millel on rasked tagajärjed nende mainele ja töötajate töövõimalustele;
14. soovib, et tööandjad integreeriks ettevõttesse kutsealaste riskide ennetamise, kasutades sisemisi juhtimismudeleid, selleks määratud töötajaid ja ettevõttesisesid ennetusteenuseid, ning edendaks töötajate seas ennetusalast koolitust;

⁽¹⁾ „The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies“, ISSA, Genf, 2011.

Tööohutus ja töötervishoid ning rohe-, digi- ja demograafiline üleminek

15. on seisukohal, et tehnoloogiline areng muudab pidevalt töökohtade maastikku. Seepärast on hea, et EL esitab ettepanekuid, mis on kooskõlas tehnoloogia arenguga töökohal, nagu on sätestatud komisjoni uue ELi strateegilise raamistiku esimeses eesmärgis;

16. on seisukohal, et kuigi ettepanek kehtestada tehisintellektialased ühtlustatud standardid on positiivne samm, tuleks selles käsitleda ka probleeme, mis võivad tekkida seoses töötervishoiu ja tööohutusega;

17. nõustub tehisintellekti käsitleva valge raamatu⁽²⁾ kohta esitatud märkustega, et tehisintellektisüsteemide väljatöötamine ja kasutamine töökohal mõjutab otseselt töötajaid ja tööandjaid ning et sotsiaalpartnerite kaasamine on oluline tegur inimkeskse tehisintellektikäsituse tagamisel töökohal;

18. kordab sellega seoses komitee arvamuses „Valge raamat „Tehisintellekt: Euroopa käsitus tiptasemel ja usaldusväärsest tehnoloogiast““⁽³⁾ väljendatud ning tööohutuse ja töötervishoiu seisukohast asjakohast märkust, et tehisintellekti tehnoloogiate kasutamine on ka töötingimuste ja töötajate heaolu seisukohast väga oluline. Selleks et tagada inimväärlikuse austamine, ühineb komitee Euroopa sotsiaalpartnerite üleskutsuga püüelda andmete minimeerimise ja läbipaistvuse poole ning kehtestada selged eeskirjad isikuandmete töötlemisele, et vähendada sekkuva järelevalve ja isikuandmete väärkasutamise ohtu;

19. kordab samuti, et ülioluline on võimaldada töötajate esindajatel tegeleda andmete, nõusoleku, eraelu puutumatus kaitse ja järelevalvega seotud küsimustega, siduda andmete kogumine konkreetse ja läbipaistva eesmärgiga ning tagada läbipaistvus tehisintellektisüsteemide kasutamisel inimressurssidega seotud menetlustes⁽⁴⁾;

20. juhib tähelepanu demograafiliste muutuste probleemile töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas. Vaja on poliitikat, mis soodustab ettevõtetes ja organisatsioonides vanusega seotud juhtimist ning uuenduslikke protsesse, et kohandada töökohad nende olukorraga, võttes arvesse vanuserühmade mitmekesisust ja seda, et eakad vanuserühmad ei moodusta homogeenset rühma;

Strateegia asjakohasus kohalikul ja piirkondlikul tasandil

21. rõhutab, et ELi strateegiline raamistik aastateks 2021–2027 koos nulleesmärgipõhise käsitusega nõuab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tegeleksid probleemidega ja rakendaksid raamistiku eesmarke otse kohapeal ning et nad teeksid seda järgmiste meetmete kaudu: järelevalve, koolitus, ennetuskultuuri ja töötajate kaitsmise kultuuri loomine, kogemuste ja heade tavade vahetamise kaudu toimuv konkreetne koostöö, probleemide edasine kindlakstegemine ja nende lahendamiseks kõige sobivamate lahenduste leidmine, millele järgneb tagasiside;

22. on seisukohal, et tööohutuse ja töötervishoiu õigusaktide rakendamise ning tööohutuse ja töötervishoiu eesmärkide täitmise järelevalve on oluline roll, mida piirkonnad ja linnad strateegia suurte eesmärkide saavutamisel etendada saavad;

23. on seisukohal, et piirkonnad ja linnad peaksid jätkama tööinspektorite, tööandjate ja töötajate koolituse ja hariduse edendamist ja pakkumist, et aidata neil kohaneda suuremate tööhõivemuutustega, mida toovad rohe- ja digipööre, aga ka COVID-19 pandeemiast põhjustatud uued tingimused ja tööjõu vananemine;

24. on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimalikult vahetu koostöö ELi ja asjaomaste liikmesriikide ametiasutustega, aga ka teiste linnade ja piirkondadega ning kogemuste ja heade tavade vahetamine soodustab edusamme tööohutuse ja töötervishoiu valdkonnas ning aitab kaasa ennetuskultuuri loomisele;

⁽²⁾ COM(2020) 65 final.

⁽³⁾ ELT C 440, 18.12.2020, lk 79.

⁽⁴⁾ Samas.

25. rõhutab, kui olulised on teadusuuringud ning teadmiste ja heade tavade vahetamine Euroopa ja riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et edendada uute riskide avastamist ja hindamist ning nende ennetamist, tuginedes ametiasutuste koostööle selles valdkonnas edumeelse poliitika väljatöötamisel;

26. rõhutab, et tööohutuse ja tervishoiu strateegia edasiseks arendamiseks on vajalik piirkondade ja linnade piisav kaasamine. Seepärast peab komitee oluliseks nende praktilist kaasamist tööohutuse ja tervishoiu hindamise etappidesse. Samuti peavad nad suutma saata ELile tagasisidet, et aidata ELil luua selge pilt kohapealsest olukorrast, mis võib aja jooksul parandada praegust olukorda, ning aidata määrata kindlaks järgmine, 2030. aasta järgne strateegia;

27. kutsub sel eesmärgil komisjoni üles looma spetsiaalse digitaalse vahendi (nt portaali), mille poole piirkonnad ja linnad saaksid pöörduda, kui nad peavad asjakohaseks või vajalikuks Euroopa seadusandjale tervishoiu ja tööohutuse kohta suuniseid anda, ning mis täiendaks Euroopa Tööohutuse ja Tervishoiu Ameti (EU-OSHA) uute ja tekkivate riskide Euroopa ettevõtete uuringut (ESENER);

Viimased poliitilised soovitused

28. on kindlalt veendunud, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kui tööandjad peaksid olema eeskujuks strateegilises raamistikus kavandatud meetmete täielikul rakendamisel;

29. kordab oma veendumust, et hankemenetlused võivad aidata ennetada keskkonnavalast ja sotsiaalset dumpingut, lisades lepingute sõlmimise kriteeriumidesse kvalitatiivsed, keskkonnavalased ja/või sotsiaalsed aspektid⁽⁵⁾. Seepärast kutsub komitee kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles pöörama hankelepingute sõlmimisel erilist tähelepanu töötingimustele, sealhulgas tervishoiule ja tööohutusele, mida pakuvad töövõtjad ja nende alltöövõtuhelad;

30. väljendab heameelt nulleesmärgi loomise üle, et kaotada aastaks 2030 tööga seotud surmajuhtumid. Komitee peab oluliseks suurendada töökohal jõupingutusi tööõnnetuste ja kutsuhaiguste ennetamiseks. Komitee väidab siiski, et nulleesmärk ei tohiks piirduda ainult surmajuhtumitega, vaid peaks laienema ka tööõnnetustele ja kutsuhaigustele, samuti riskide ennetamisele ja kõrvaldamisele kooskõlas raamdirektiivi⁽⁶⁾ põhimõtetega;

31. märgib, et töö iseenesest on juba tugev tervist edendav tegur. Selleks et maksimeerida tervishoiu ja tööohutuse strateegia tulemuslikkust, on oluline vastu võtta terviklik lähenemisviis, milles käsitletakse seost hea töökeskkonna, vaimse ja füüsilise tervise ning tegevuse tõhususe, kvaliteedi ja kasulikkuse vahel. Komitee rõhutab sellega seoses tervise edendamise poliitika elluviimise eeliseid töökohtadel ning ohutute ja tervislike eluviiside edendamist, pöörates muu hulgas tähelepanu sellistele aspektidele nagu toitumine ja kehaline aktiivsus;

32. kiidab heaks vägivalda, ahistamist ja diskrimineerimist töökohal käsitleva strateegilise võrdlusraamistiku ning peab tervitatavaks soolisele mõõtmele osutatud tähelepanu. Komitee eelistaks siiski, et raamistik oleks kooskõlas ILO vägivalda ja ahistamise vastu võitlemise konventsiooniga nr 190, milles esitatakse vägivalda ja ahistamise terviklik määratlus ning mille kohaldamisala on laiem, hõlmates töötajaid ja teisi inimesi töömaailmas⁽⁷⁾;

33. kordab oma heakskiitu kantserogeenide ja mutageenide direktiivi jätkuvale arengule ja kolmele järjestikusele ajakohastatud versioonile ning toetab komisjoni ettepanekut vaadata läbi ja täiendada kantserogeenide ja mutageenide direktiivi ainet ja piirnormide nimekirja, mis on välja töötatud hästi toimiva protsessi ja kolmepoolse koostöö (töötajad, tööandjad ja valitsuse esindajad) kaudu, millesse on kaasatud kõik liikmesriigid. Kolmepoolne koostöö toimub komisjoni tööohutuse ja tervishoiu nõuandekomitees (ACSH). Seda silmas pidades ootab komitee huviga edasist tööd, et kehtestada siduvad tõenduspõhised ja teaduslikult ajakohastatud töökeskkonna ohtlike ainete piirnormid, mis hõlmavad kõiki 50 prioriteetset kantserogeeni (võrreldes praeguse 27-ga), ning lisada reproduktiivtoksilised ained ja ohtlikud ravimid;

34. toetab ohtlike kemikaalide kombineeritud kokkupuute ja sisesekretsioonisüsteemi kahjustavate ainete lisamist tervishoiu ja tööohutuse poliitikaraamistiku kemikaalidega kokkupuudet käsitlevasse osasse ning selles sätestatud töökeskkonna ohtlike ainete piirnormide läbivaatamist sissehingatava kristallilise ränidioksiidi suhtes;

⁽⁵⁾ ELT C 440, 18.12.2020, lk 42.

⁽⁶⁾ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate tervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

⁽⁷⁾ Vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise konventsiooni nr 190 (2019) artiklid 1 ja 2.

35. toetab vajadust anda seoses Euroopa psühhosotsiaalsete riskide raamistikuga suuniseid, mis lähevad kaugemale individualistlikust käsitusest, mis ei võimalda võtta arvesse töökorralduse mõju vaimsele tervisele. Komitee kutsub seepärast komisjoni üles jätkama koostööd liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega psühhosotsiaalsete riskide ennetamisel töökohal ning kaaluma vajadust neid riske käsitleva teatise järele, et valmistuda samateemalise direktiivi esitamiseks;
36. nõuab, et liikmesriigid järgiksid ILO soovitusi (üks tööinspektor iga 10 000 töötaja kohta), ning rõhutab lisaks vajadust tugevdada veelgi sanktsioonimehhanisme ja tööinspeksioonide poolset andmete kogumist ja levitamist;
37. kutsub üles lisama tööohutuse ja tervishoiu mõõtme tehisintellekti käsitlevasse õigusakti, sest liikmesriikide uuringutes on juba põhjalikult hinnatud töökorraldust ning töötajate füüsilist ja vaimset tervist ja ohutust;
38. leiab, et tervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik peaks hõlmama töömaailmas kõiki. Komitee märgib, et tööohutuse ja tervishoiu strateegilisest raamistikust on jäetud välja füüsilisest isikust ettevõtjad (sealhulgas ebatüüpilises töösuhtes olevad töötajad ja platvormiettevõtete töötajad), ning leiab, et ELi algatus platvormitöötajate töötingimuste parandamiseks võiks sisaldada ka viidet tööohutuse ja tervishoiu küsimustele;
39. rõhutab seepärast vajadust selle raamistiku põhjaliku läbivaatamise järele ning kutsub Euroopa seadusandjat üles olema selles kontekstis ambitsioonikam ja evima pikemaajalist visiooni;
40. nõuab, et Euroopa Komisjon vaataks läbi kaugtöö töötingimused, mis hõlmaksid füüsilist ja vaimset tervist ning ohutust. Seda tuleks teha koos Euroopa sotsiaalpartneritega, kes praegu peavad läbirääkimisi digiülemineku üle. See on kiireloomuline küsimus, arvestades selle töövormi enneolematut kasvu nn uues normaalsuses;
41. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni kindla soovitusena liikmesriikidele tunnustada COVID-19 kutsehaiguseks ja kordab, kui oluline on tööandjate kohustus tagada liikuvatele ja võörtöötajatele, sealhulgas hooajatöötajatele, inimväärset elu- ja töötingimused;
42. väljendab rahulolu selle üle, et komisjon ennetab oma ettepanekuga uues töömaailmas tekkivaid muutusi, mis on tingitud nii rohe- kui ka digipöördest, aga ka üldisemalt tööga seotud haiguste ennetamisest.

Brüssel, 26. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kiirendavad tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamist“

(2022/C 270/03)

Raportöör:	Frida NILSSON (SE/RE), kohaliku tasandi volikogu liige: Lidköpingi vald
Viitedokument:	komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamisel tehtud edusammud“ COM(2021) 261 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. rõhutab tolmeldajate olulist osa meie ühiskonna ja looduse kestlikkuses. Tolmeldajatel on nii toidusüsteemides kui ka elurikkuse ja maastike säilitamisel täita põhiroll. Seepärast ei vaja tuge ainult kodustatud tolmeldajad; ka looduslikele tolmeldajatele tuleb tagada elupaigad, kuna nad on osa looduse elurikkusest. Kodustatud tolmeldajaid tuleks vaadelda looduslike tolmeldajate täiendusena, mitte vastupidi;
2. peab muret tekitavaks, et puudub teadlikkus selle kohta, mis tolmeldajad on, kui suurel määral on nad meie ökosüsteemide toimimise jaoks hädavajalikud ning millised võivad olla nende arvukuse vähenemise ja väljasuremise tagajärjed meie elule;
3. rõhutab olulist seost elurikkuse ja kliimamuutuste vahel ning et need on omavahel seotud ja mõjutavad üksteist. Temperatuurierinevused, muutuvad ilmastikutingimused, elupaikade kadu ja muud kliimamuutustest tingitud tegurid mõjutavad otseselt tolmeldajate arvu vähenemist. Elurikkuse kaitsel ja taastamisel on omakorda oluline roll kliimamuutustega kohanemisel;
4. hindab kõrgelt võimalust panustada Euroopa Liidu raamistikku, mille eesmärk on toetada ja säilitada tolmeldajate elujõulised ja mitmekesised populatsioonid ning seepärast peab kiiduväärseks tolmeldajate algatuse läbivaatamist Euroopa Komisjonis, samuti Euroopa Parlamendi asjakohast resolutsiooni ja nõukogu temaatilisi järeldusi; ⁽¹⁾
5. tunneb heameelt positiivse suuna üle, mis võeti tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamisega 2018. aastal. Märgeb siiski murega, et sellest ajast alates on tolmeldajate populatsioon jätkuvalt vähenenud. On tänulik, et IPBESI (valitsustevaheline bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitlev teaduslik-poliitiline foorum) üleilmses elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste hindamisaruandes jõutakse järeldusele, et vaatamata ebapiisavatele meetmetele ei ole kliima ja elurikkuse jaoks kõik veel kadunud, kuid kõikidel tasanditel on vaja murrangulisi meetmeid;
6. seepärast toetab Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 15/2020 ⁽²⁾ järeldusi ning ootab ELi tolmeldajate algatuse läbivaatamisest palju;
7. hindab kõrgelt elurikkust ja tolmeldajaid käsitlevate eesmärkide lisamist mitmesse ELi strateegiasse ja poliitikameetmesse, näiteks uude ühisesse põllumajanduspoliitikasse, ELi elurikkuse strateegiasse ja strateegiasse „Talust taldrikule“;

⁽¹⁾ 2019/2803(RSP) ja nõukogu järeldused, mis võeti vastu nõukogus 17. detsembril 2020 toimunud 3782. kohtumisel (14168/20).

⁽²⁾ <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pollinators-15-2020/et/>

8. nõuab, et Euroopa Komisjoni tulevane ettepanek õiguslikult siduvate ELi looduse taastamise eesmärkide kohta ELi elurikkuse strateegia raames hõlmaks tolmeldajaid; sellega seoses lubab toetada uue tolmeldajaid käsitleva ELi algatuse rakendamist, eelkõige rakendus- ja järelevalvemeetmeid;

9. tolmeldajate toetamiseks kavandatud eesmärkidega tuleks ka püüda aidata Euroopa Liidul saavutada ÜRO tegevuskavas 2030 seatud eesmärgid ja kestliku arengu eesmärgid, ⁽³⁾ eelkõige need, millega püütakse säilitada elurikkust ja looduslike tolmeldajate jaoks olulisi elupaiku;

10. on veendunud, et tolmeldajate arvukuse vähenemisele lahenduse leidmine nõuab koordineerimist ja integreeritud strateegiaid, mis hõlmavad kõiki sektoreid ja poliitilisi valdkondi. Oluline on kaasata kõik asjaomased osalejad ja muuta olemasolev, kuid killustunud tegevus tõhusamaks. Praeguse tolmeldajaid käsitleva algatusega pandi sellele alus, kuid nüüd tuleb tööd jätkata;

11. on seisukohal, et looduslike tolmeldajate populatsioonide kestlikkuse tagamise protsessis tuleks võtta arvesse kõiki kolme kestlikkuse sammast. See tähendab, et sotsiaalsele, majanduslikule ja bioloogilisele kestlikkusele tuleb pöörata rakendusmeetmetes piisavalt tähelepanu;

Tolmeldajad kui maapiirkondade ja linnade vahelise lõhe osa

12. rõhutab, kui oluline on vaadata tolmeldajate arvukuse vähenemise peatamisel põllumajanduspoliitikat kaugemale, kuna põllumajandussektorit ja selle panust looduslike tolmeldajate arvukuse vähenemisse on mitmel viisil juba reguleeritud ja käsitletud mitmes ELi poliitikavaldkonnas;

13. nõuab, et erilist tähelepanu pöörataks tavapõllumajandustootjate jõupingutustele vähendada oma mõju tolmeldajatele, kuna mahepõllumajanduses ja agroökoloogiliste tavade puhul kaitstakse ja hoitakse tolmeldajaid juba mitmel viisil. Teadusuuringud, innovatsioon ja paindlik rakendussüsteem on peamised tegurid, mis aitavad lahendada probleeme ning teevad võimalikuks ka mitmekesise põllumajandussektori;

14. rõhutab vajadust uurida lisaks pestitsiididele täiel määral muidki keskkonnasaastajaid ning nende probleemiga tegeleda (nt valgusreostus, mille puhul on tõestatud, et see mõjutab suurel määral tolmeldajaid, kuid millele ei pöörata endiselt veel tähelepanu);

15. juhib tähelepanu asjaolule, et linnapiirkonnad võivad aidata elurikkuse positiivsele arengule kaasa botaanikaaedade, aiamaade ja elamuaedade ning linnade vabade maastikkide kaudu, millel võib olla metsmesilaste liikide populatsioonidele otsene mõju; ⁽⁴⁾

16. hoiatab, et laienevate linnadega maailmas tuleb linnaplaneerimisse ja tavadesse lisada elurikkuse ja ökosüsteemi teenuste kaitse, et kaitsta tolmeldajate populatsioone, aidata kaasa nende mitmekesisusele ja luua uusi elupaiku;

17. nõuab, et asjaomased ametiasutused viiksid läbi mõjuhinnanguid, milles võetakse arvesse arengut, mis piirab omandiõigusi ja muudab muul viisil kestlike elatusvahendite võimalusi. Neis mõjuhinnangutes tuleb arvestada nii bioloogilise kasuga kui ka võimaliku negatiivse mõjuga inimeste elatusvahenditele ja elule;

ELi tasandi meetmed

18. kutsub Euroopa Komisjoni, Euroopa Parlamenti ja ELi liikmesriike üles tagama, et pandeemiajärgse taastamise poliitikameetmete, programmide ja kavadege aidatakse kaasa elurikkuse kestlikule majandamisele, sealhulgas looduslike ja kodustatud tolmeldajate arvukuse muret tekitava vähenemise peatamisele;

⁽³⁾ ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030, <https://sdgs.un.org/2030agenda>.

⁽⁴⁾ Baldock, K. C. R. et al. „Where is the UK's pollinator biodiversity? The importance of urban areas for flower-visiting insects“. *Proc. R. Soc. B Biol. Sci.* **282**, 20142849, 2015, Theodorou, P. et al. „The structure of flower visitor networks in relation to pollination across an agricultural to urban gradient“. *Funct. Ecol.* **31**, 838–847, 2017.

19. kutsub üles toetama kohalikul ja piirkondlikul tasandil tolmeldajate ökokava, mis hõlmaks järgmist: tolmeldajatele atraktiivsete üheaastaste põllukultuuride kasutamine vähemalt 10 %-l põllumajandusmaast; mitmeaastaste kultuuride õitsemisaja täiendamine, istutades viljeldavate taimede ridade vahele vähemalt kaks tolmeldajatele huvi pakkuvat taimeliiki, mis õitsevad muul ajal, et tagada ressursside maksimaalne kättesaadavus tolmeldajate jaoks; põllumajandustootjate koolitamine kasulike putukate ja integreeritud taimekaitse tavade alal; meetmete võtmine selliste põllumajandusettevõtete jaoks, mis tagavad tolmeldajate kohalolu bioloogilise mitmekesisuseta aladel;

20. nõuab, et keskkonnakaalutlusi võetaks arvesse avaliku sektori otsustusprotsessi kõikidel tasanditel ja kõikide poliitikameetmete lõikes, kuna suurem osa inimeste ja looduse kokkupuutest mõjutab teataval määral ökosüsteeme. Tolmeldajatega seoses tuleks seda võtta eriti arvesse linnapiirkondade ja taristu arendamise ning maakasutuse muul viisil muutmise puhul;

21. hoiatab, et kuigi piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused on otselüliks Euroopa kodanikega, ei lasu vastutus tolmeldajatega seotud eesmärkide täitmise ja väljatöötamise eest üksnes neil. Liikmesriikide valitsused ja EL peavad aitama sellele tööle kaasa, toetades, julgustades ja koordineerides lahendusi, mida saab kohalikul ja piirkondlikul tasandil hõlpsasti ellu viia;

22. kutsub Euroopa Komisjoni üles toetama juba olemasolevate ja uute kanalite kaudu aktiivselt teadlikkuse suurendamise kampaaniaid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, tööstussektorites ja avalikkuses;

23. peab kahetsusväärseks, et tolmeldajaid käsitleva algatuse raames teadmiste kogumiseks ja parimate tavade jagamiseks loodud platvormidega, nagu ELi tolmeldajaid käsitlev teabetaru, ei ole jõutud kõikide osalejateni ning need ei ole endiselt piisavalt tuntud. Nõuab seepärast, et rahastamine, teadmiste ja suutlikkuse suurendamine ning parimad tavad kui tulevaste komisjoni algatuste osa kavandatakse ja neid puudutav teave edastatakse läbipaistval viisil, nii et kodanikud saaksid innustust ning teaksid ka, kuidas aidata luua tolmeldajate jaoks kestlikke elupaiku;

24. nõuab tungivalt, et läbivaadatud tolmeldajaid käsitleva algatuse raames uuritaks, kuidas saaks olemasolevaid võrgustikke ja organisatsioone kasutada teadmiste ja parimate tavade jagamiseks kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ELis ja väljaspool ELi;

25. seepärast esitab ettepaneku teha Euroopa Komisjoniga koostööd, et tolmeldajaid käsitlevast algatusest saaks olemasolevate ELi algatuste osa (nt linnaruumi haljastamise platvorm ja roheliste linnade lepe);

26. kordab, et tolmeldajate arengu seirel ja aruandlusel on kõikide rakendatavate meetmete tõhususe analüüsimisel oluline roll. Kutsub seepärast Euroopa Komisjoni üles jagama aruandlus- ja seireraamistikku, mida riigist madalama tasandi ametiasutused saaksid asjaomasel eesmärgil kasutada. Et tagada lihtne rakendamine ja toetus tolmeldajate standarditud seireprogrammide sisseviimisel kohalikul ja piirkondlikul tasandil, tuleks tegevuses järgida olemasolevaid parimaid tavasid;

27. märgib ära tiheda seose kohalike lilleliikide ning kohalike tolmeldajate liikide või alaliikide vahel ning nõuab seepärast, et investeeritaks teadmistesse neist liikidest ning nende säilitamisse ja tootmisse kui võimalusse toetada tolmeldajaid;

28. kutsub seepärast Euroopa Komisjoni üles hindama, kuidas saaks laiendada kohustust istutada 2030. aastaks ELi linnapiirkondadesse veel vähemalt kolm miljardit puud ja siduda see rohkemate kohalike lilleliikide istutamisega;

29. soovib, et jõupingutused looduslike tolmeldajate heas seisukorras populatsioonide kindlustamiseks, tolmeldajate jaoks oluliste tõhusate bioturvalisuse meetmete võtmine ja kohalike taimede kasutamise soodustamine lisataks eesmärgina 2022. aastal vastu võetavatesse ühise põllumajanduspoliitika riikide strateegiakavadesse, et edendada edasisi meetmeid. Lihtsaks ja korrektseks rakendamiseks peaks sellekohane vastutus lasuma liikmesriikidel;

Kohaliku ja piirkondliku tasandi meetmed ning Euroopa Regioonide Komitee kaasamine

30. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võimalusi ja kohustusi tolmeldajaid käsitleva algatuse rakendamise kiirendamisel praegu ja veelgi suuremal määral tulevikus;

31. on veendunud, et keskkonnameetmete vastuvõtmisel ja rakendamisel on vaja koostööd kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel nii riiklikul kui ka piiriüleasel tasandil. Tolmeldajate seisukohalt on bioloogilised koridorid populatsioonide kestlikkuse ja vastupanuvõime toetamisel hädavajalikud. Seda tüüpi ülesanded sobivad hästi kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kes saavad koostöö kaudu rakendada hõlpsasti meetmeid, millega aidatakse kaasa tolmeldajate populatsioonide kestlikule arengule;

32. märgib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise kõrval ära ka kodanikuühiskonna, teadusasutuste, kohalike põllumajandustootjate ja erasektori kaasamise olulisuse. Nende osalejate, nende töö ja uuenduste täielikuks ärakasutamiseks oma sektorites tuleb uue tolmeldajaid käsitleva algatusega luua vabatahtlike algatuste, teadmiste, ühiste eesmärkide ja aruannete tõhus raamistik. See võimaldaks neil osalejatel aidata saavutada algatuse raames seatud eesmärgid ning veelgi rohkem ära teha;

33. annab lubaduse, et keskkonnaküsimustega, eelkõige elurikkusega seotud küsimustega, tegelemisel suurendab komitee teadlikkust ja rõhutab tolmeldajaid toetavate eesmärkide olulisust. Kindlaks tuleks määrata keskvalitsuse ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste selge roll, et aidata kaasa tolmeldajate vähenemise tagasipööramisele, ning toetada riiklike ja kohalike tolmeldajaid käsitlevate tegevuskavade väljatöötamist muu hulgas kampaania „Roheline kokkulepe kohalikul tasandil“ raames;

34. rõhutab, kui oluline on tunnistada ka tolmeldajate programmide sotsiaal-majanduslikku kasu. Nendele programmidele keskendumine pakub majanduslikke võimalusi ja võimalusi sotsiaalseks kaasamiseks;

35. väljendab kavatsust jätkata tihedat koostööd Euroopa Komisjoniga, eelkõige tolmeldajatega seotud elurikkuse eesmärkide läbivaatamisel ja rakendamisel;

36. pakub välja võimaluse käivitada katseprojektina tolmeldajate võrgustik, mille raames saavad kohalikud omavalitsused jagada üksteisega teadmisi ja parimaid tavasid ning mis on suunatud eelkõige linnakeskustele;

37. kutsub kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles jälgima tolmeldajate tingimusi ja andma neist teada, kuna kohalike liikide ning kohaliku taimestiku ja loomastiku tundmine on ülioluline, et mõista nii looduslike kui ka kodustatud tolmeldajate kohalike tingimusi, ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused juba tunnevad oma kohalike ja piirkondlike tingimusi;

38. kutsub komitee liikmeid üles näitama eeskjuju ning korraldama kohalikul ja piirkondlikul tasandil dialooge ja avalikke kohtumisi, tagades kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonide kaasamise, kuna teadmistes esinevate lünkade leidmine ja kõrvaldamine on tolmeldajaid käsitleva algatuse üks olulisemaid aspekte;

39. kutsub kohalike ja piirkondlike kogukondade esindajaid üles hindama, mil määral on võimalik saavutada tööstuslike ja ajalooliste paikade taastamine kombineerituna looduspõhiste lahendustega, mille eesmärk on suurendada tolmeldajate arvukust;

40. on kindlalt veendunud, et nooremate põlvkondade kaasamine arutelusse ja lahenduste leidmisse on hädavajalik, kuna keskkonnanäemärkide elluviimine ja eelkõige tolmeldajate looduslike populatsioonide tugevdamine on mitme põlvkonna töö. Peab sellega seoses kiiduväärseks olemasolevaid näiteid, nagu noorte kaasamine projekti STING,⁽⁵⁾ kuid kutsub komitee liikmeid ning laiemat kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kogukonda üles tuginema sellele eeskujule ning tegema oma linnades ja piirkondades ettepanekuid kodanikke kaasavateks tegevusteks, mis on suunatud eelkõige lastele ja noortele. Teadlikkuse suurendamine tolmeldajate kohta võiks olla üks Euroopa noorteaasta 2022 tegevustest;

Euroopa osalemine ülemaailmses mastaabis

41. peab kiiduväärseks ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsi edastatud positiivset signaali ja antud lubadust peatada 2030. aastaks looma- ja taimeliikide kadumine;

⁽⁵⁾ Euroopa Komisjoni projekt „Science and Technology for Pollinating Insects“.

42. rõhutab, kui oluline on Edinburghi deklaratsioon riigist madalama tasandi valitsuste, linnade ja kohalike omavalitsuste jaoks 2020. aasta järgse ülemaailmse elurikkuse raamistiku kohta ⁽⁶⁾ ning võtab endale lisaks ülesande edendada seda tolmeldajaid käsitleva arutelu raames Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil;

43. kutsub komisjoni üles tegelema tolmeldajate arvukuse vähenemise probleemiga rahvusvaheliselt ja toetama jõulisi tolmeldajate ja nende elupaikade kaitsemeetmeid bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsi teises osas, mis peaks kava kohaselt toimuma 25. aprillist 8. maini 2022 Hiinas Kunmingis;

44. on valmis osalema ELi delegatsioonis ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsil ja tulevastel bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsidel, et jagada ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohti ja meetmeid, mida on juba rakendatud, ning aidata kaasa Edinburghi deklaratsiooni edule tolmeldajate ja nende elupaikade kaitse valdkonnas.

Brüssel, 26. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁶⁾ <https://www.gov.scot/publications/edinburgh-declaration-on-post-2020-biodiversity-framework/>

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi maapiirkondade pikaajaline visioon“

(2022/C 270/04)

Raportöör: Juan Manuel MORENO BONILLA, Andaluusia autonoomse piirkonna valitsuse juht (ES/EPP)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. väljendab heameelt pikaajalise visiooni üle, mis on ülioluline samm maapiirkondade kestliku arengu ja kogu ELis tõelise territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamise suunas, ning peab kahetsusväärseks, et see pikaajaline visioon avaldatakse pärast 2021.–2027. aasta ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) üle peetud läbirääkimiste lõppu, kuna ÜPP oleks saanud aidata kaasa asjaomase strateegia rakendamisele, iseäranis parandades finantstasakaalu ÜPP esimese ja teise samba vahel;
2. peab sellega seoses kahetsusväärseks, et ühise põllumajanduspoliitika hiljutise reformi käigus loobuti ühtekuuluvuspoliitika ja maaelu arengu poliitika lähenemise vahenditest, ning on iseäranis pettunud selle pärast, et Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ei kaasatud 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika ühissätteid käsitlevasse määrusesse;
3. rõhutab, et Euroopa tuleviku konverentsil tuleb võtta arvesse maapiirkondade elanikke, et kajastada nende ideid, vajadusi ja potentsiaali ning tagada nende kaasamine Euroopa projekti. Komitee soovib kasutada kommunikatsiooni- ja reklaamimeetodeid, mille eesmärk on parandada maapiirkondade eluviiside kollektiivset kuvandit, tuues nii esile maaelu kultuurilisi ja sotsiaalseid eeliseid;
4. kordab vajadust tagada maa- ja linnapiirkondade vastastikuste kasulike sidemete lõimimine kõigisse ELi poliitikameetmesse kooskõlas territoriaalse ühtekuuluvuse eesmärkidega, kasutades maksimaalselt ära maa- ja linnapiirkondade suurt vastastikust sõltuvust;
5. soovib muuta praegust linnapiirkondadel põhinevat territoriaalset mudelit ja asendada see mudeliga, kus linna- ja maapiirkonnade vahel valitseb ühtne ja tasakaalustatud suhe. See mudel peaks sisaldama kompensatsioonimehhanisme, et võimaldada vastastikust koostööd ning tasakaalustada maa- ja linnapiirkondade vahelisi suhteid. Ühine linna- ja maapiirkondade mudel parandab ka bioloogilise mitmekesisuse kaitset ja edendab maapiirkondade biokultuurilist mitmekesisust;
6. avaldab kahetsust, et suunised ELi tasandil maapiirkondade toetusmeetmete tugevdamise ja rahastamise kohta koostatakse alles programmitöö perioodiks 2028–2034;
7. rõhutab, et kiiresti tuleb koostada Euroopa maaelu tegevuskava, milles on esitatud pikaajalise visiooniga kaasas käivad konkreetsed ettepanekud koheseks tegutsemiseks, ning soovib, et nende konkreetsete ettepanekutega kaasneksid ressursid, finantstavendid ja kvantitatiivsed eesmärgid, et tagada pikaajalise visiooni tõhus rakendamine;
8. teeb sellega seoses ettepaneku, et nii ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavades kui ka muudes Euroopa otsetoetuste programmides (programm „Euroopa horisont“, Euroopa ühendamise rahastu, programm „Loov Euroopa“) tuleks ette näha minimaalne hulk Euroopa vahendeid, mis eraldatakse maapiirkondades mittepõllumajanduslikele projektidele;
9. väljendab heameelt komisjoni püüdluse üle lisada kõigisse ELi poliitikavaldkondadesse maaelu perspektiiv. ELi tasandi ühismeetmete territoriaalse mõju hindamine loob tingimused tõhusamateks ja sidusamateks poliitikameetmeteks. Komitee rõhutab sellega seoses vajadust võtta mõju hindamisel arvesse ka bioloogilist mitmekesisust ja biokultuurilisi omadusi;

10. rõhutab, kui oluline on tagada ELi maapiirkondade visiooni elluviimise piisav rahastamine. ELi maaelupoliitika tuleks võimalikult suurel määral integreerida ühtekuuluvuspoliitikasse, et seeläbi saavutada sidus arengupoliitika. Maaelu areng mõjutab peale põllumajanduse muidki sektoreid ning seetõttu ei tohiks rahastamine piirduda Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga. Nagu ühtekuuluvuspoliitika puhul, peaks ka ELi maaelupoliitika lähtepunktiks olema konkreetse asukoha tingimused ja vajadused;

11. kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles rakendama maapiirkondadele avaldatava mõju hindamise lähenemisviisi oma strateegiates ja investeeringutes käimasoleval ÜPP ja ühtekuuluvusfondide programmipriodil 2021–2027 ning riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades;

12. rõhutab, et rohelise kokkuleppe jaoks vajaliku taastuenergia ning selle taristu ja tehnoloogia kiire ja kulutõhus arendamine saab toimuda ainult maapiirkondades ja koostöös nendega. Seejuures tuleks tähelepanu pöörata energiavõrkude ja energia salvestamise piirangutele, eelkõige piiriülestel juhtudel. Kuna kõrgepingevõrgu läbilaskevõime on (mõnes kohas) jõudnud oma maksimumini, on taastuenergia ülekandmise edasiseks tagamiseks vaja teha investeeringuid. Selleks on oluline, et maapiirkonnad osaleksid majanduslikus edus;

13. tuletab meelde, kui oluline on dialoog kõigi maapiirkondade tulevikuga seotud osapoolte vahel alates eri valitsus- ja haldustasanditest kuni peamiste majandussektorite, ettevõtjate, kodanike ja akadeemiliste ringkondadeni. Sellised algatused nagu foorumid, nõukogud või ümarlauad, millesse on kaasatud kõik osalejad, on suurepärase vahend maapiirkondade peamiste probleemide arutamiseks ja kõigi seisukohtadega arvestavate lahenduste otsimiseks;

14. kinnitab komitee võetud kohustust teha koostööd Euroopa Komisjoniga, et käivitada maaelupakt käesoleval aastal ja töötada välja juhtimismudel, mis võimaldab kõigil sidusrühmadel pikaajalist visiooni edukalt rakendada. Komitee kordab, et sellesse juhtimisstruktuuri kohalike ja piirkondlike osalejate kaasamine on keskse tähtsusega, et kohandada meetmeid maapiirkondade nõudmistele ja vajadustele, pöörates erilist tähelepanu väherahvastatud või demograafiliste probleemidega piirkondadele;

15. on seisukohal, et kõige strateegilisemad valdkonnad, mis peaksid andma maaelupakti raames kohalikule ja piirkondlikule koostööle sisu, peaksid olema biomajandus ja seejuures eeskätt ökoloogilistele alustele toetuv põllumajandus, piirkondlikud toidusüsteemid, liikuvus, digitaalne ühenduvus, samuti sotsiaalne ja kultuuriline vitaalsus, uuenduslikkus sotsiaalse üldhuviteenuste valdkonnas ja taastuenergia, kuna need võivad pidurdada rahvastiku vähenemist ning luua Euroopa rohelise kokkuleppega seotud sotsiaalseid ja majanduslikke võimalusi. Komitee arvates suudavad maapiirkonnad aktiivselt edendada Euroopas vajalikku kestlikku rohepöört;

16. on seisukohal, et tuleb teha edusamme looduse pakutavate ökosüsteemiteenuste (vesi, toitained, põhjaveekihid, temperatuuri reguleerimine, bioloogiline mitmekesisus jms) hindamisel, millest tulenev kasu võiks olla osaliselt suunatud maapiirkondade omavalitsustesse, et toetada nende territoriaalset korraldust ja arengut;

17. nõuab, et komisjon võimaldaks olukorda, kus maapiirkondade riiklik rahastus saaks täiendada eraalgatusi, kui avalike hüvede pakkumine ei ole äriiselt tasuv, ning kaaluks vajaduse korral riigiabi ja maksustiimuleid;

18. tuletab meelde, et teatistes tunnustatakse äärepoolseimate piirkondade eristaatust, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 349, ning nõustub vajadusega osutada äärepoolseimate piirkondade maapiirkondades üldhuviteenuseid, mille kvaliteet on võrreldav linnapiirkondade omaga;

19. juhib tähelepanu maapiirkondade ees seisvatele spetsiifilistele probleemidele, mida mõjutavad struktuurimuutused ja/või rohepöördeks vajalikud ümberkujundamisprotsessid, näiteks energiatootmise või autotööstuse valdkonnas. See puudutab ka maaturismi piirkondi, mis peavad toime tulema COVID-19 pandeemiast ja kliimamuutustest tingitud muutuvate reisirajumustega;

20. teeb ettepaneku koostada läbipaistvad kriteeriumid, võrdlusalused ja eesmärgid, mille abil jälgida meetmete mõju ja visiooni elluviimisel tehtud edusamme;

21. nõuab, et Euroopa poolaasta raames võetaks kasutusele näitajad, mis on eriti olulised maapiirkondade jaoks, näiteks protsendimäär elanikkonnast, kellel on juurdepääs ühistransporditeenustele, digitaalteenustele, tööhõivele, tervishoiule või kultuurile, nii et ELi maapiirkondade tulevikuvision, eriti hõredalt asustatud piirkondades, oleks osa kõigist vahenditest, mille EL majanduse eesmärkide perioodiliseks läbivaatamiseks kehtestab;
22. rõhutab, et maaelu tegevuskava edu tagamiseks ei tohi selles kõiki ühe mõõdupuuga võtta. Selleks tuleb territooriumid täpselt kategoriseerida ja tunnustada kohalikke eripärasid ning toetada seda läbipaistvate ja objektiivsete parameetrite ja näitajatega, mis annavad maaelu arengule tõelise väärtuse;
23. tuletab meelde, et üks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi)⁽¹⁾ eesmärkidest on geograafiliselt ja demograafiliselt ebasoodsates tingimustes linna- ja maapiirkondade toetamine. Määruses nähakse samuti ette, et liikmesriigid eraldavad ELi rahalist toetust projektidele, mis edendavad asjaomastes piirkondades keskkonnasäästlikku ja sotsiaalselt kaasavat majandusarengut;
24. tuletab sellega seoses meelde, et eriti tuleb toetada NUTSi 3. tasandi piirkondi ja eriti hõredalt asustatud alasid ning alasid, kus vahemikus 2007–2017 on rahvastiku arv vähenenud keskmiselt enam kui 1 % võrra;
25. palub, et Euroopa Komisjon tagaks kokkuleppel liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et maapiirkondade arengu pikaajaline visioon hõlmaks praktilisi lahendusi ja toetusmeetmeid, et tulla toime maapiirkondades aset leidvate demograafiliste muutustega, ning kordab samuti, et tuleb rakendada integreeritud projekte, tuginedes ühtekuuluvuspoliitika rakenduskavadele, ÜPP riiklikke strateegiakavadele ning riiklike taastekavade strateegiliste kavade vahenditele. Vähem oluline ei ole ka see, et Euroopa territoriaalse koostöö (Interreg) projektidega arendataks ka piiriüleseid parimaid tavasid, et töötada välja uuenduslikke lähenemisviise ja katseprojekte funktsionaalse linna- ja maaruumi integreeritud piirkondlikuks arendamiseks;
26. palub, et maapiirkondades rakendatavate Euroopa fondide ja riigiabi mehhanismide rakenduseeskirjad oleksid lihtsamad, et parandataks nende kombineerimise viise ning et mindaks üle mitme fondi mudelile, millega tagatakse maapiirkondade integreerimine kõikidesse poliitikavaldkondadesse;
27. on seisukohal, et suunised, mille komisjon avaldab oma 2024. aasta aruandes, et parendada maapiirkondade toetamist ja rahastamist, peaksid käsitlema laiemat programmitöö perioodi, mitte piirduma vahemikuga 2028–2034;
28. juhib komisjoni tähelepanu sellele, et maapiirkondade tuleviku kavandamises tuleb kasutada süsteemide meetodikat, millega tagatakse osaliste ja lineaarsete arenguvisionide asemel süsteemsed arenguvisionid;
29. juhib tähelepanu sellele, kui oluline on maapiirkondade probleeme algusest peale täielikult analüüsida, kuna selle põhjal pannakse paika tulevase kava tegevusvaldkonnad. Sellega seoses tuleks juba analüüsitud majandusprobleemidele lisada veel probleeme, näiteks väliskonkurents, hinnakõikumised või kogulisandväärtuse jagunemine põllumajandustootmise ja toiduainetööstuse tootmis- ja turustamisahela eri osalejate vahel;
30. leiab võimalustega seoses, et selliseid sektoreid nagu jätkusuutlik maaturism või vabaaja- ja kultuuritegevus ei ole piisavalt mainitud ja neile viidataks vaid kaudselt, vaatamata sellele, et neil on väga oluline roll mitmekesiste tugevate ja kestlike maapiirkonna majanduste üleshitamisel. Maapiirkondadega on põllumajandussektori kõrval seotud palju võimalikke täiendavaid tegevusi, nagu jalgrattaturism, jahindus, matkamine, seenelkäimine, heaolurism, gastronoomia, kogukonnakunst või kunstitöökojad ja näitusekeskused jne;
31. soovib rõhutada hea ja tasakaalustatud majandusarengu tähtsust, milles keskendutakse uutele ärimudelitele. Maapiirkondade mõned paigad, eeskätt piirialadel, kus elanikkond väheneb ja paljud hooned seisavad tühjana, on üha enam haavatavad kuritegeliku tegevuse suhtes. Selle tagajärjel hägustuvad normid ning turvatunne ja elukvaliteet vähenevad;

⁽¹⁾ ELT L 231, 30.6.2021, lk 60.

32. tuletab sellega seoses meelde, et maapiirkondade tuleviku seisukohast on oluline hoida ja ligi meelitada noori, kes otsustavad arendada oma eluprojekti maapiirkondades. Maapiirkondade probleemidele lahenduste leidmisel on seetõttu oluline aktiivselt kaasata noori, luua foorumeid ideede esitamiseks ja edendada noortealgatusi maapiirkondades;
33. rõhutab, et praeguses olukorras, kus rahvastik üha vananeb, tuleb kiiresti töötada välja esmatähtsate teenuste majandus, millega tagatakse maapiirkondades kõikide kaupade ja teenuste kättesaadavus kõigile, pöörates erilist tähelepanu eakatele. Komitee väljendab heameelt Euroopa noorteaasta 2022 üle, mis pakub maapiirkondade noortele võimalusi ja toetust, et saada aktiivseteks kodanikeks ja viia ellu kasulikke muutusi;
34. nõuab tungivalt, et komisjon kaaluks selle valdkonna ettepanekute hulgas panust, mille hajutatud teenuste osutamise süsteemid võivad anda sellistes valdkondades nagu lasteaiad, vanadekodud, koolid ja koolijärgne tegevus, kauplused või sotsiaalabi ja tervishoid (valdkond, kus olulise panuse saavad anda sellised tehnoloogiad nagu telemeditsiin ja kaughoodus). Komitee julgustab sellega seoses Euroopa Komisjoni seadma liikmesriikidele minimaalsed kvantitatiivsed eesmärgid, et parandada juurdepääsu teenustele üldiselt ja põhilistele avalikele teenustele eelkõige maapiirkondades;
35. rõhutab, et kavandatav georuumiliste infosüsteemide kasutamise ühtlustatud lähenemine peab hõlmama kõiki andmeid vahendite kohta nii sotsiaal- kui tervishoiu vallas ning et tuleb edendada sotsiaalteenuste süsteemi koostalitlusvõimet ja teiste sotsiaalkaitse-süsteemidega koostoimet;
36. juhhib tähelepanu sellele, et samuti on oluline lisada näitajad sotsiaalhoolekandeteenuste ja kohalike sotsiaalkaitse-teenuste juurdepääsetavuse kohta;
37. rõhutab, et territoriaalse võrdsuse kontekstis on oluline kasutada maksimaalselt ära maa- ja linnapiirkondade vastastikust sõltuvust. Omavalitsuste vahelised investeeringud peaksid tooma kasu kõigile kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, et parimal juhul võidaksid sellest võrdselt nii linna- kui ka maapiirkonnad;
38. nõuab tungivalt, et see positiivne mõju kajastuks piisavalt investeeringute arvutustes elaniku kohta piirkondade tüübi järgi (linn, keskmise asutusega piirkond, maapiirkond), ning palub seetõttu, et vaadataks läbi mehhanismid nende investeeringute kasumikkuse näitajate koostamiseks, pöörates erilist tähelepanu väikelinnadele ja küladele maapiirkondades;
39. rõhutab, et taastuvenergia tootmine on maapiirkondade jaoks üks võimalus võidelda energiaostuvõimetuse vastu ja hakata end ise varustama funktsionaalsetes piirkondades (mis hõlmavad nende maa- ja linnapiirkonnas asuvat mõjuala). Komitee rõhutab lisaks, et taastuvenergiat tootvate jaamade aktsepteerimist oleks võimalik suurendada, kui jätta osa maakogukondades teenitud tulust nende kasutada;
40. teeb ettepaneku kaaluda vajaduse korral võimalusi edendada tegevuse tagasitoomist, mis loob võimalusi põllumajanduse, tootmise ja kaubanduse koostoimeks maapiirkondades, aidates seega tugevdada kohalikku majandust, luues töökohti ja vähendades töötust;
41. rõhutab, kui oluline on visiooniga pakutav raamistik sellise füüsilise taristu arendamiseks, mis parandab maapiirkondade ühenduvust ja hõlbustab nende sotsiaal-majanduslikku taaselustamist, ning soovib lisada sellesse linnapiirkondade tegevuskavad;
42. kordab, kui oluline on, et linnalähedaste piirkondade ja maapiirkondade transpordiühenduvuse parandamine toimuks peamiselt piirkondlike omavalitsuste ja nende rakenduskavade kaudu, et tagada kooskõlastatud, tõhus ja tulemuslik tegutsemine. Seejuures peaksid linnatranspordi strateegiad⁽²⁾ tervikuna ühilduma maa- ja linnalähedaste piirkondadega;
43. juhhib tähelepanu sellele, et äripindade kättesaadavusel on oluline mõju piirkonna majanduse heale ja kestlikule arengule ning ettevõtete loomisele või laiendamisele maapiirkondades. See puudutab eelkõige neid piirkondi, kus toimuvad struktuurimuutused. Kohalikke omavalitsusi tuleks toetada sobivate alade eelneval kindlakstegemisel, määramisel või otstarbe muutmisel, selle puhul aga tekitavad sageli probleeme vajalike kavandamisteenuste ulatus ja maksumus;
44. märgib, et erilist tähelepanu tuleb pöörata piiriladel asuvate maapiirkondade taristule ja nendevahelisele piiriülesele koostööle. Komitee rõhutab vajadust parandada ühistranspordi taristut ja teenuste süsteemi maapiirkondades, tagades säästvate liikuvuslahenduste väljatöötamise, mis vähendavad linna- ja linnalähedaste piirkondade ning maapiirkondade vahelist sõiduaega ja edendavad ühendusi;

(²) COM(2021) 811 final – Euroopa Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Uus ELi linnalise liikumiskeskonna raamistik“.

45. rõhutab, et ruumilise planeerimise ja transpordipoliitika põhieesmärk peaks olema tagada maksimaalsed võimalused vajaduste rahuldamiseks minimaalse transpordivajadusega ning et seetõttu on oluline seda ratsionaliseerida;
46. soovib, et mitmeliigilise liikuvuse pakkumisel võetaks samuti arvesse, millise panuse võib anda liikuvus kui teenus (*Mobility as a Service* – MaaS), et liikuda energeetiliselt ja kliima jaoks säästvama füüsilise ühenduvuse suunas. Näiteks tellitavad teenused ning maapiirkondi transpordisõlmedega, eriti bussi- ja rongijaamadega, ühendav jagatud liikuvus võivad edendada säästva transpordi kasutamist;
47. nõustub komisjoniga, et maapiirkondade arengus on oluline roll digiüleminekul, sest see võimaldab maapiirkondadel kasutada uudseid lahendusi, et tõsta oma vastupanuvõimet ja kasutada ära oma potentsiaali. Komitee palub seetõttu pöörata erilist tähelepanu selliste raamistike edendamisele, kus avaliku ja erasektori tegevused täiendavad teineteist, et rahastada sotsiaalselt ja territoriaalselt väga konkurentsivõimelist digitaalset taristut, mis ei ole siiski erainvesteeringute seisukohast piisavalt konkurentsivõimeline. Lairibaühendus on ülioluline tagamaks, et maapiirkondadel oleks ligipääs eri teenustele, ning selleks, et lahendada digilõhest tulenevaid probleeme, millega mitmes kogukonnas silmitsi seistakse;
48. rõhutab, et ei piisa investeeringutest digitaalsesse taristusse, kui nendega ei käi käsikäes piisav väljaõpe ja digipädevuste edendamine, mis on maapiirkondades eriti pakiline. See on väga oluline ka seoses suureneva ülemaailmse küberkuritegevusega ja eelkõige sellega, et piisavalt oleks tagatud toiduahelasse kuuluvate kohalike ettevõtete küberturvalisus;
49. tuletab meelde, et maapiirkonnad on olnud COVID-19 pandeemia suhtes eriti haavatavad, kuna nende piirkondade majandus ei ole väga mitmekülgne, suur osa töötajatest töötab esmatahtsatel töökohtadel ning interneti taristu on kehv. Siiski pakub pandeemiast tulenev kaugtöö osakaalu kasv võimalusi maapiirkondade rahvastiku vähenemise tõkestamiseks pikas perspektiivis ning maapiirkondades uuenduslike sotsiaalsete ja majanduslike tegevuste loomiseks, ning seetõttu soovib komitee kaaluda muu hulgas maapiirkondades kvaliteetsete koostöötamise alade edendamist või maksustimulite loomist, et eraettevõtted lubaksid töötajatel enda valitud geograafilises asukohas töötada;
50. on seisukohal, et selleks, et kedagi ei jäetaks kõrvale (president von der Leyeni sõnad), on vaja vahendeid, millega on tagatud, et kõigil territooriumitel on olemas nn innovatsiooni ökosüsteemid, mis pakuvad võimalusi kõigile maapiirkonna ettevõtjatele, mikroettevõtetele ja VKEdele, võimestades selliseid väikesi maapiirkondade ettevõtteid. Samuti on vaja piisavat väljaõpet ja koolitusi digipädevuste vallas ja muude nn pehmete oskuste vallas, mis on seotud avatud innovatsiooni, piirkondadevahelise koostöö ja kultuuridevahelise suhtlusega;
51. tunneb heameelt rohujuuresandide algatustele antud suurema toetuse üle, nagu LEADER/kogukonna juhitud kohalik areng, mis määratleb kohalike tegevusrühmade rolli, ja nn arukad külad, ning innustab nende programmide ja lähenemisviiside raames saadud õppetunde edasi kasutama. Komitee juhib sellega seoses tähelepanu innovatsioonil põhineva piirkondliku arengu eelistele, mille aluseks on kohapealsed oskused ja pühendumus. Piirkondliku ja riikliku tasandi pädevad asutused peaksid arvestama kohalike osalejate uuenduslike ideedega ja neid võimaluse korral toetama;
52. palub, et kultuuripärandi ning kultuuri-, kunsti- ja loomevaldkonna osalejate panust võetaks samuti arvesse kestliku ja õitsva tuleviku loomisel ning maapiirkondade kui turismisihtkoha atraktiivsuse suurendamisel, mis ühtlasi parandab nende kogukondade majanduslikku heaolu;
53. peab väga väärtuslikuks, et teatistes tunnustatakse kestliku põllumajanduse ja metsamajandamise rolli kliimaalase hädaolukorra ja sellega seotud riskide suhtes vastupanuvõime loomisel ning bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisel;
54. tuletab meelde, et rohe- ja digipöördega tuleb samuti tagada vastupanuvõimelisem ja õiglasem ühiskond, milles arvestatakse kõigi maakogukonna liikmete vajadustega, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevad rühmad ja need, kes elavad vähem arenenud piirkondades ja sügavas vaesuses. Seetõttu tuleb pöörata erilist tähelepanu sellele, et rohe- ja digipöörde oleksid õiglased ja kaasavad;
55. leiab, et põllumajandus peaks saama maapiirkondades jätkuvalt keskset rolli mängida. Komitee palub komisjonil kontrollida, et kõigi liikmesriikide strateegilised kavad, mille nad peavad uue ÜPP vallas välja töötama, kulgeksid ladusalt, et Euroopa primaarsektor liiguks rohelises kokkuleppes, strateegias „Talust taldrikule“ ja bioloogilise mitmekesisuse strateegias osutatud suunas ning et kavadega võimaldataks koostada piirkonna iseärasustel ja tüüpiliste kohalike toodete väärtustamisel põhinevaid kohalikke strateegiaid;

56. rõhutab vajadust edendada kohalikel kvaliteetsetel toodetel ja mahetootmisel põhinevaid isevarustatuse ja toiduohutuse protsesse uuenduslike väärtusahelate raames, mis loovad territoriaalse korralduse. Komitee märgib mahepõllumajanduse 25 %-lise osakaalu kehtestamist lähiaastatel, milleks on vaja toetus- ja kaasnevaid meetmeid ning tarbimist stimuleerivat poliitikat, mis on nimetatud eesmärgiga kooskõlas;

57. rõhutab, et põllumajanduses põlvkondade uuenemine on endiselt pakiline ning seetõttu on asjakohane toetada nii maapiirkondades naiste kui noorte kaasamist põllumajandusse ja talude omamisse. Komitee on seetõttu nõus komisjoniga, et erilist tähelepanu tuleb pöörata noorte vajadustele, et innustada neid maapiirkondadesse jääma, ning peab oluliseks tugevdada põllumajandusettevõtete ajakohastamist toetavat avalikku poliitikat, millega edendatakse noorte põllumajandus- tootjate kaasamist, et lahendada põlvkondade vahetuse probleem, hõlbustades nende juurdepääsu programmidele ühiskondlik-ametialaseks integratsiooniks ning kohalikul tasandil pakutavatele haridus- ja koolitus-/ümberõppevõimalustele ja kultuuritegevusele. Sama oluline on pöörata erilist tähelepanu naistele, laiendades töö- ja koolituspakkumist ning edendades töö- ja pereelu ühitamist võimaldavaid meetmeid;

58. rõhutab, et märkimisväärne hulk kvalifitseeritud tööjõudu on pidanud pärast Brexitit seisma silmitsi muutustega tööttingimustes ja -eeskirjades ning et EL peaks kaaluma toetusraamistike loomist nendele võõrtöötajate kategooriatele. Ennekõike peaks EL kaaluma ka selliste programmide käivitamist, millega toetatakse kvalifitseeritud tööjõudu koduriiki tagasi pöördumisel ja motiveeritakse neid selleks;

59. on seisukohal, et oluline on tagada põllumajandustöötajatele õiglasel hinnad ja sissetulekud. Seetõttu tuleb võidelda igasuguste turuarengute vastu, millel on ettevõtjatele hävitav mõju. ELi ühine põllumajanduspoliitika peaks sellele kriisi ajal vastu seisma selliste vahenditega nagu tootmismahutude üldine kohandamine turu vajadustele ja kvalifitseeritud turulepääsu eeskirjad;

60. nendib, et märkimisväärse osa ELi põllumajandus- ja toiduainesektoris tehtavast tööst teevad võõrtöötajad. Sageli on see seotud selle elanikkonnarühma ebakindla olukorraga. Seetõttu tuleb tugevdada ELi sotsiaalmeetmete kava, et tagada kõrgemad miinimumpalgad, head tööttingimused ja sotsiaalne integratsioon;

61. rõhutab, et rohepöore on paljude Euroopa põllumajandus- ja loomakasvatustootjate ja loomakasvatajate jaoks katsumusterohke. Esilekerkivate võimaluste edukaks ära kasutamiseks tuleb teha erilisi jõupingutusi nendega suhtlemisel ning nende teadlikkuse suurendamisel ja koolitamisel, mis võimaldab ühest küljest edastada sõnumit uue kestliku ja rohelise põllumajanduse kohta ning teisest küljest pakkuda oskusi selle praktiliseks rakendamiseks;

62. rõhutab, kui oluline on vältida põllumaa kasutamata jätmist ja lihtsustada põllumaale juurdepääsu. Selleks on vaja töötada välja asjakohane õigusraamistik ja uued põllumaa majandamise vahendid ning pakkuda vajalikke maksusoodustusi ja rahastamist;

63. märgib, et suurkiskjate kasvav levik ja sellega seotud sagenenud rünnakud põllumajandusloomadele mägikarjamaadel põhjustavad mägipõllumajanduses üha suuremaid probleeme ning paljudel juhtudel loobutakse mägikarjamaade majandamisest, millel on mägipiirkondades oluline roll selle tagamisel, et terved piirkonnad ei kasvaks metsa, ja seega annavad need olulise panuse looduse kaitsmise ja erosiooni tõkestamise ning maapiirkondade maastikukaitse hindamatusse kapitali. Seetõttu kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles

— looma Euroopa ühise lähenemisviisi huntide ja suurkiskjate, eelkõige karude haldamiseks;

— uurima elupaikade direktiivi lisade muutmist, et kiiremini kohaneda teatavate populatsioonide arenguga ning leevendada või tugevdada kaitsestaatust riigi või territoriaalsuse kaupa, kui seda õigustab kaitsealuste liikide populatsioonide positiivne või negatiivne areng ja oht karjakasvatusele;

— laiendama võimalusi Euroopa õigusaktide ja vajalike meetmete kohandamiseks kohalike tingimustega, et paremini hallata kiskjate, eelkõige huntide ja karude populatsioone;

64. rõhutab, et põllumajandustaristul on maapiirkondade korraldamises ja ühekuuluvuses oluline roll. Komitee palub komisjonil lisada oma ettepanekutesse meetmed, mis tagavad selle säilimise ja hooldamise ning põhimõtteliselt läbilaskvad (asfalteerimata) teed;

65. palub, et vastupanuvõimeliste piirkondade juhtalgatused hõlmaksid lamme, kuna need annavad tohutu panuse vastupanuvõimesse kliimamuutuste suhtes, vähese CO₂-heitega põllumajanduse arendamisse ning ka üleujutuste ennetamisse ja ohjamise. Paljud jõed ja lammid ületavad riigipiire (kujutades endast seega väljakutset) ning moodustavad osa ulatuslikust veeproblemaatikast. Seetõttu on vaja teha rahvusvahelist koostööd;
66. tuletab meelde, et maapiirkondade pikaajaline visioon peab tugevdama piirkondade rolli nende prioriteetide kindlaksmääramisel. Komitee on selles osas seisukohal, et ÜPP õigusaktide, selle riiklike strateegiliste kavade ja riiklike taastekavade koostamisel võidi jätta kasutamata võimalus tagada, et tulevased maapiirkondade investeerimisprojektid oleks tõe-poolest iga territooriumi vajadustega tõeliselt seotud, mille on toonud välja nendes osalejad;
67. palub, et kõigi ELi piirkondade olemasolevaid aruka spetsialiseerumise piirkondlikke strateegiaid, mille väljatöötamisel on osalenud mitmeid osalejaid, võetaks tulevikus maapiirkondi mõjutavates planeerimisprotsessides rohkem arvesse;
68. palub piisava tehnilise toe kavandamist suutlikkuse suurendamiseks maapiirkondade omavalitsustes, kelle pädevus on nõrgem programmitöö, eriti pikaajaliste strateegiate vallas ja ELi vahendite kulutamise vallas. Komitee kutsub samuti üles lihtsustama nõudeid, andma toetust või pakkuma sihipäraseid algatusi, et väiksemad omavalitsused, kellel on vähem töötajaid oma haldusasutustes, saaksid ka osaleda Euroopa projektides;
69. rõhutab sotsiaalmajanduse tähtsust ELi maapiirkondade praeguse ja tulevase arengu olulise vahendina, kuna see täidab strateegilist rolli demograafiliste väljakutsete ja elanikkonna vananemisega tegelemisel, luues vastupidavaid ettevõtteid, mis on tihedalt seotud oma kogukonnaga, hoides elanikkonda piirkonnas ning edendades kvaliteetsete töökohtade loomist, oma töötajate koolitamist, naisettevõtlust, noorte integreerimist tööturule ja põlvkondade vahetust.

Brüssel, 26. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Sooline võrdõiguslikkus ja kliimamuutused: soolise perspektiivi integreerimine Euroopa rohelisse kokkuleppesse“

(2022/C 270/05)

Raportöör: Kata TÜTTŐ (HU/PES), Budapesti linnavolikogu liige, Ungari

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. kinnitab, et sooline võrdõiguslikkus on Euroopa põhiväärtus ja Euroopa Liidu aluspõhimõte, mis on sätestatud aluslepingutes ning mida tunnistatakse **Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 23. ELi toimimise lepingu artiklis 8** nõutakse, et kõigi asjaomaste meetmete puhul oleks liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine;
2. meenutab, et sooline võrdõiguslikkus, kindel ja paindlik tööhõive ning töö- ja eraelu tasakaal on kinnitatud **põhimõtetenä 2, 5 ja 9 Euroopa sotsiaalõiguste sambas**, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017;
3. tunnistab, et kliimamuutuste poliitikal on erinevatele sugupooltele erinev mõju ning tõhusate kliimameetmete jaoks tuleb edendada soolist võrdõiguslikkust ja naiste mõjuvõimu suurendamist; ⁽¹⁾ toonitab sellega seoses, et äärmiselt oluline on tagada naiste kaasamine kriisile reageerimise strateegiate ja meetmete väljatöötamisse demokraatlikuma ja kaasavana Euroopa nimel;

Soopõhine lähenemisviis kliimamuutustele

4. märgib, et kliimamuutustest, globaalsest soojenemisest, elurikkuse vähenemisest ja keskkonnaseisundi halvenemisest tulenevatel ohtudel on suurem mõju elanikkonna kõige vaesematele ja haavatavamatele rühmadele maailma lõunapoolsetes ja ELi riikides; juhib tähelepanu sellele, et kliimamuutused kätkevad endas täiendavaid riske, mis süvendavad pikaajalist sotsiaal-majanduslikku ebavõrdsust ja olemasolevat tasakaalustamatust, näiteks soolise võrdõiguslikkuse puudumisega seotud riske; rõhutab seetõttu, et soolist analüüsi ja perspektiivi eiravad kliimapoliitika ja -meetmed suurendavad tõenäoliselt sotsiaalset ebavõrdsust;
5. tunnistab, et üleilmsel tasandil on naised ja tütarlapsed tundlikumad kliimamuutuste tagajärgede ja looduskeskkonna halvenemise suhtes, olles samas jõulised osalejad, kes saavad kliimaneutraalsuse suunas liikumisel ja kliimamuutuste mõjuga kohanemisel etendada olulist rolli; rõhutab, et võttes arvesse spetsiifilisi kogemusi ja vaatenurki, võib meestel ja naistel olla sageli üksteist täiendav innovatiivne mõtlemine ja loomingulised ideed ning et soolise analüüsi integreerimine kliimapoliitikasse ja mitmesuguse sooidentiteedi tunnustamine laiendab selle rakendamist kogu ühiskonnas. Komitee toetab sellega seoses ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsi 26; istungjärgul avaldatud Šotimaa valitsuse ja ÜRO naiste õiguste agentuuri ühisavaldust, milles kutsutakse üles edendama naiste ja tütarlaste rolli kliimamuutustega tegelemisel ⁽²⁾;
6. leiab, et naistele saaks kliimamuutustega seoses omistada rohkem mõjuvõimu. Selleks tuleks parandada nende teadmisi ja teadlikkust kliimaga seotud tehnoloogiast, meetmetest ja tegevusest ning edendades nende rolli nimetatud valdkondades otsuste tegemisel;

⁽¹⁾ Nõukogu järeldused: ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni kohtumiste (Glasgow, 31. oktoober – 12. november 2021) ettevalmistamine.

⁽²⁾ <https://www.gov.scot/publications/glasgow-womens-leadership-statement-gender-equality-climate-change/>.

7. rõhutab, et soolise perspektiivi, kliimamuutuste ja muude keskkonnaprobleemide vahel on olulised seosed; märgib, et kliimamuutused võivad mõjutada naisi ja mehi erinevalt, sõltuvalt nende konkreetsetest elusituatsioonidest, neil on erinevad võimalused kliimamuutuste leevendamiseks ja nendega kohanemiseks üksikisiku tasandil, neil on erinevad arusaamad ja hoiakud kliimamuutuste leevendamise võimaluste suhtes ning kliimapoliitika sotsiaalmajanduslik mõju avaldub nende puhul erinevalt; on veendunud, et naised ja tütarlapsed võivad kiirendada käitumuslikke muutusi;

Soolise perspektiivi integreerimine

8. rõhutab, et soolise perspektiivi integreerimine, st soolise aspekti lõimimine poliitika, reguleerivate meetmete ja rahastamisprogrammide ettevalmistamisse, kavandamisse, rakendamisse, järelevalvesse ja hindamisse, on väärtuslik vahend soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks, ning taunib selle kasutamata jätmist;

9. märgib, et kuigi soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2020–2025 ⁽³⁾ tunnistatakse, et Euroopa rohelistest kokkuleppest tulenevad poliitikameetmed ja programmid võivad naisi meestest erinevalt mõjutada, ei ole soolise perspektiivi kavandatud integreerimine kõikidesse komisjoni suurematesse algatustesse selgesõnaline; ⁽⁴⁾ viitab Euroopa Parlamendi resolutsioonile Euroopa roheline kokkuleppe kohta, milles toonitatakse: „roheline kokkuleppe meetmed ja eesmärgid peavad hõlmama ka soolist perspektiivi, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ning soo aspekti arvestavaid meetmeid“ ⁽⁵⁾;

10. rõhutab, et soolise mõju hindamine on ELi soolise perspektiivi integreerimise töövahendi põhielement, mis ei ole veel täielikult välja töötatud, sest soo alusel eristatud ja valdkondadevaheliste andmete, statistika ja teabe kogumine ja kasutamine on liiga sageli puudulik; kutsus komisjoni üles kohaldama Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE) soolise mõju hindamise juhendit; ⁽⁶⁾ toonitab, et kõigist ELi liikmesriikidest kogutud andmed peaksid sisaldama põhjalikumaid soolisi näitajaid, suurendamata sealjuures riikide ametiasutustele bürokraatiakoormust;

11. väljendab heameelt võrdõiguslikkuse rakkerühma ⁽⁷⁾ loomise üle, et tagada võrdõiguslikkuse, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse ja soolise mitmekesisuse aspektiga arvestamine kõigis ELi poliitikavaldkondades alates nende kavandamisest kuni rakendamiseni, kuid kutsus ELi üles hõlbustama parimate tavade vahetamist riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vahel ja vältima ülalt alla eesmärkide kehtestamist;

12. kinnitab, et naiste osalemine kliimamuutustega seotud otsuste tegemises on veel üks oluline tegur sooteadlikuma ja tõhusama kliimamuutuste poliitika ja programmide kujundamisel; nõuab naiste osaluse suurendamist ELi institutsioonide, valitsusasutuste ja avaliku sektori asutuste tegevuses kõigil valitsustasanditel; kutsus nõukogu üles lõpetama naissoost juhatuseliikmete direktiivi blokeerimine; ⁽⁸⁾

13. rõhutab, et pandeemiast taastumine annab võimaluse ehitada üles uus normaalsus ja suunata vahendid ümber, et saavutada kliimaneutraalne ja sooliselt tasakaalustatum ühiskond; julgustab taaste- ja vastupidavuskavade rakendamiseks kasutama soolõime vahendeid, sest need peaksid olema mitte ainult taastumise, vaid ka kestliku, õiglase ja võrdse ühiskonna alus;

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=ET>.

⁽⁴⁾ Euroopa roheline kokkulepe (COM(2019) 640 final), 2030. aasta kliimaeesmärgi kava (COM(2020) 562 final), kliima- ja energiarahastus (COM(2014) 15 final) ega „Puhas planeet kõigi jaoks“ (COM(2018) 773 final) ei maini soolist aspekti; keskkonnaalases tegevusprogrammis (1386/2014/EL) mainitakse vaid korra rasedaid naisi haavatava rühmana. Seda hoolimata asjaolust, et soolise perspektiivi integreerimine on aluslepingust tulenev kohustus, et ELi soolise võrdõiguslikkuse poliitika ja soolõime raamistik on sätestatud soolise võrdõiguslikkuse strateegias (COM(2020) 152) ning et EL on pühendunud kestliku arengu eesmärkide täitmisele (2015) ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavale (2019). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/jcms.13082>.

⁽⁵⁾ ELT C 270, 7.7.2021, lk 2.

⁽⁶⁾ <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/guide-gender-impact-assessment>.

⁽⁷⁾ Union of equality: the first year of actions and achievements | Euroopa Komisjon (europa.eu).

⁽⁸⁾ See tagaks, et tegevjuhtkonda mittekuuluvast juhtkonnas oleks naisi vähemalt 40 %.

14. nõuab tõhustatud uuringuid, et teha kindlaks takistused otsuste tegemises osalemisel ning uurida, kuidas soostereotüübid mõjutavad inimeste tarbimist ja elustiili; julgustab kasutama paremate andmete saamiseks selliseid mudeleid nagu leevendamiseks ja kohanemiseks mõeldud soolise hindamise mudel (GAMMA – Gender Assessment Method for Mitigation and Adaptation);

15. on seisukohal, et sootundlik lähenemisviis võib paremini vastata kõigi kodanike vajadustele ja suutlikkusele. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on parimad võimalused sotsiaalküsimuste integreerimiseks kliimameetmesse, kuna nad on kodanikele kõige lähemal asuv valitsemistasand ja neil on õigusaktide rakendamisel keskne roll. Komitee rõhutab, et naiste osalemist tuleb edendada kõigil institutsioonilistel tasanditel, alustades ELi tasandiga;

16. nõuab, et Euroopa kliimapakt kajastaks seda soopõhist lähenemisviisi kliimameetmete ja -poliitika mõjutamiseks, kaasates konkreetsed teavitusmeetmed, mis keskenduvad soolise perspektiivi osas teadlikkuse suurendamisele, haridusele ja teadmiste jagamisele;

17. rõhutab, kui tähtis on pooltevaheline koostöö soo- ja keskkonnaküsimustega tegelevate valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide seas ning ühiste teadlikkuse suurendamise kampaaniate ja koolitusprogrammide loomine;

Keskkonnahoidlikud töökohad

18. väljendab heameelt asjaolu üle, et roheline, digitaalne ja kaasav taastumine loob uusi töövõimalusi ja aitab taasintegreerida pikaajalised töötud naised digimajandusse; kinnitab, et jätkusuutliku ja vähese CO₂ heitega majanduse suunas liikumine võimaldab lisada soolise perspektiivi, et vältida olemasoleva ebavõrdsuse põlistamist;

19. rõhutab, et naiste panus keskkonnahoidlikku majandustegevusse on õiglase kestliku arengu saavutamiseks hädavajalik ning see tuleb teha nähtavaks ja seda väärtustada; naised ja tütarlapsed võivad samuti saada kasu keskkonnahoidliku ettevõtluse võimalustest ning saada töötaja asemel hoopis keskkonnahoidlikuks tööandjaks, tingimusel et füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamine ei too kaasa ebakindlust;

20. tunnustab, et tehnoloogial on meie kõigi elus olulisem roll ning et on väga tähtis, et tehnoloogiasektor peegeldaks ühiskonda, mida ta teenib; nõuab spetsiaalsete naistele ja tütarlastele mõeldud digi- ja tehnoloogia valdkonna koolitusprogrammide loomist ja rahastamist, mis on peamine võimalus innovatsiooni kiirendamiseks kliima- ja energiaalase ülemineku valdkonnas, suurendades nendes sektorites sookvoote ja tagades võrdse juurdepääsu ametialastele võimalustele; ⁽⁹⁾

21. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kaasama digiülemineku olulise elemendina soolise võrdõiguslikkuse, lisades soolise aspekti digiõppe poliitika väljatöötamise, edendades IKT valdkonnas naiseeskujudega mentorluskasvatuse, kaotades algoritmidest teadliku ja alateadliku sooliselt diskrimineeriva kallutatuse, ennetades kübervägivalda, kasutades Erasmus+ jõupingutusi ja programme ning hoogustades elukestva õppe lähenemisviisi kontseptsiooni täiskasvanuhariduses, eelkõige äärealadel, ning ennetades digitaalset tõrjutust;

22. leiab, et kaugtöö võib tagada parema töö- ja eraelu tasakaalu, tingimusel, et peredel on juurdepääs taskukohasele ja kvaliteetsele lapsehoiule kogu töötaja jooksul, sh vabaaja tegevustele vanemate laste puhul, ning eeldusel, et eritähelpanu alla võetakse naiste üha sagedasem ohustatus partnerite vägivallaga; ⁽¹⁰⁾ rõhutab, kui oluline on taskukohase hinnaga uusimat tehnoloogiat kasutava riistvara ja kiire interneti olemasolu kaugtööks ning WIFI4EU programmi laiendamine äärealadele; nõuab 2019. aasta töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi kiiret ja ulatuslikku rakendamist;

⁽⁹⁾ Edukad näited: naisi ja tütarlapsi STEM-valdkondades käsitlev Women and Girls in STEM Forum, Girls Go Circular (eit.girlsgocircular.eu), tulemustabeli „Naised digitaalajanduses“ loomine digitaalajanduse ja -ühiskonna indeksi (DESI) lahutamatu osana.

⁽¹⁰⁾ <https://www.unwomen.org/en/news/in-focus/in-focus-gender-equality-in-covid-19-response/violence-against-women-during-covid-19>.

Säästev ühistransport ja liikuvus

23. rõhutab, et linnade transpordisüsteemide kujundamisel ja kavandamisel tuleks rohkem arvesse võtta soolist tasakaalustamatust, kuna naised kasutavad ühistransporti sagedamini; toonitab, et ohutus ja turvalisus on olulised parandamist vajavad punktid; liikuvusmudelites (sh sõiduplaanides) ja marsruutide otstarbekust käsitlevates otsustes tuleb arvesse võtta erinevaid soopõhiseid kasutusviise (meeste puhul rohkem pendelrännet ning naiste puhul lühemad ja sagedasemate peatustega sõidud), samuti rollide jaotust tööturul ja hooldusmajanduses; rõhutab, et ühistranspordi teenuste tippniväline maht, usaldusvärsus ja paindlikkus peavad paremini arvestama igast soost ja igas vanuses inimeste liikuvusmuutritega, pidades samas meeles, et iga omavalitsus, piirkond ja riik peaks korraldama oma ühistransporditeenused vastavalt oma vajadustele ja tegelikkusele nii linna- kui ka maakeskkonnas;

24. on veendunud, et säästvamale, ohutumale ja kaasavamale liikuvusele võivad kaasa aidata lihtsad, kulutõhusad ja korratavad algatused, nagu ööbusside märguande peale peatumine või hästi valgustatud ja muust liiklusest täielikult eraldatud jalgratta- ja jalakäijate teedesse panustamine;

25. usub, et sellised algatused nagu „Naised ja transport – ELi muutuste platvorm“ võivad aidata parandada naiste tööhõivet transpordisektoris ja anda hea aluse parimate tavade vahetamiseks, ning nõuab transpordi valdkonnas järelmeetmeid mitmekesisuse saadikute kaudu;

26. nõuab, et komisjon kavandaks, kuidas ühendada linnad äärepoolsete piirkondadega, kuidas tagada juurdepääsetavus ja ühenduvus ning keskkonnasõbralike sõidukite, rongide ja hübriidelektribusside ulatuslikum kasutamine pikemate vahemaade puhul; usub e-piletite võimalustesse eri äppide kaudu; tunnustab ELi uue linnade tegevuskava pürgimusi;

Energiaostuvõimetus

27. on sügavalt mures selle pärast, et elektri- ja gaasihinnad on tõusnud kõigis liikmesriikides viimaste kümnendite kõrgeimale tasemele, mis tõukab paljusid naisi ja mehi energiaostuvõimetusse. Komitee kutsub ELi üles võtma pikaajalisi vastumeetmeid, sealhulgas uurima elektrihindade tõusu põhjuseid;

28. tunnistab, et energiaostuvõimetus mõjutab ebaproportsionaalselt naisi tingituna struktuurset ebavõrdsusest sissetulekute jaotuses, nende sotsiaal-majanduslikust seisundist ja soolisest ebavõrdsusest hoolduse valdkonnas;

29. juhib tähelepanu Euroopa Parlamendi resolutsioonile,⁽¹¹⁾ milles nõutakse, et EL lisaks soolise mõõtme kõigisse energiapolitikameetmetesse ja -programmidesse, keskendudes eelkõige naistele ja tütarlastele, kes on silmitsi vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja marginaliseerumisega;

30. julgustab ELi energiaostuvõimetus nõustamiskeskust (EPAH) kohaldama oma näitajates ning andmete kasutamisel ja kogumisel soolist aspekti;

31. kordab, et energiaostuvõimetus on suur, sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnavalaste tagajärgedega ühiskondlik probleem, millega tuleb kõigil valitsemistasanditel kiiresti tegeleda; toonitab seega, et energiaostuvõimetus vastu võitlemiseks tuleb kasutada erinevaid riikliku poliitika vahendeid, võttes arvesse nii energiatõhususe kui ka sotsiaalkaitse küsimusi;

32. toetab selliseid algatusi nagu „Muutuste platvorm“ ja „Women in Energy Award“, mis aitavad edendada soolist võrdõiguslikkust, samuti kliimameetmete sotsiaalfondi ettepanekut kompenseerida sotsiaal-majanduslikult tasakaalustamata mõju, mis on seotud heitkogustega kauplemise süsteemi laiendamise ja hoonetele ning milles mainitakse vajadust võtta arvesse naiste seisukohti; rõhutab, et kliimameetmete sotsiaalfondi ja õiglase ülemineku fondi rakendamisel tuleb juhinduda sootundlikest lähenemisviisidest; tunneb heameelt selle üle, et komisjoni energeetika peadirektoraat käivitab peagi energiasektori võrdõiguslikkuse platvormi;

⁽¹¹⁾ ELT C 76, 28.2.2018, lk 93.

Sootundlik eelarvestamine

33. tuletab meelde, et sootundlik eelarvestamine tähendab soolise perspektiivi integreerimist läbi kogu eelarvemenetluse, et lisada soolise võrdõiguslikkuse aspekt kõigisse tulude ja kuludega seotud otsustesse;

34. võtab murega teadmiseks Euroopa Parlamendi poolt 2015. ja 2017. aastal läbi viidud kahe hiljutise uuringu järeldused, milles toodi esile sootundliku eelarvestamise ebapiisav kohaldamine praktikas ja edusammude puudumine sootundliku eelarvestamise osas aastatel 2015–2017 ⁽¹²⁾;

35. väljendab kahetsust, et soolise aspekti arvestamine ei ole üks taaste- ja vastupidavusraha määramise sätestatud 11 hindamiskriteeriumist; üldisemalt on Euroopa Kontrollikoda ⁽¹³⁾ seisukohal, et ELi eelarves ei ole soolist aspekti arvesse võetud, kuna valdavalt on puudu sellised põhielemendid nagu sooline analüüs, sooga seotud eesmärgid, näitajad ja aruandlus;

36. peab kahetsusväärseks, et hiljutises teatises „Kestlikule majandusele ülemineku rahastamise strateegia“ ⁽¹⁴⁾ ei käsitleta soolist aspekti, eriti arvestades, et kaasatus on üks neljast peamisest valdkonnast, kus finantsüsteemis vajatakse lisameetmeid, et täielikult toetada majanduses toimuvat kestlikku üleminekut;

37. kutsub komisjoni ja nõukogu üles pühenduma sootundlikule eelarvestamisele, et tagada selle kohaldamine kogu ELi eelarve suhtes ning Euroopa Kontrollikoja soovitude täielik rakendamine, sealhulgas praeguse mitmeaastase finantsraamistiku vahekokkuvõtte tegemisel ning taaste- ja vastupidavusraha rakendamisel;

38. viitab komitee arvamusele „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“, ⁽¹⁵⁾ milles nõutakse selgemat seost strateegia ning liidu peamiste poliitiliste prioriteetide ja strateegiade vahel, eelkõige seoses ülemineku kliimaneutraalsele majandusele. Komitee tõstab esile oma arvamuse „Struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide sooline mõõde 2021–2027, keskendudes rakenduskavade ettevalmistamisele“, ⁽¹⁶⁾ milles rõhutatakse vajadust mõista soolise võrdõiguslikkuse all ühtekuuluvuspoliitika programmide ettevalmistamise horisontaalset kriteeriumit, programmide taotletavat eesmärki ja olulist tegurit, mis on vajalik ühtekuuluvuspoliitika jätkusuutliku ja tasakaalustatud arengu saavutamiseks;

Rahvusvaheline tasand

39. väljendab heameelt valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) otsuse üle võtta vastu soolise võrdõiguslikkuse poliitika ⁽¹⁷⁾ ja rakenduskava soolise perspektiivi integreerimiseks oma töösse;

40. tunneb heameelt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni protsessis kehtestatud spetsiaalse tegevuskava – tõhustatud Lima soolise võrdõiguslikkuse tööprogramm ja soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava – üle, mille eesmärk on tegeleda kliimapolitiika sootundliku ja sootundliku rakendamise puudumisega ning tagada, et ülemaailmsetes kliimamuutuste teemalistes aruteludes ja rahvusvahelistes läbirääkimistes võetakse kuulda naiste häält. Komitee väljendab erilist heameelt selle üle, et igale osalejale on määratud riiklikud soolise võrdõiguslikkuse ja kliimamuutustega tegelevad kontaktpunktid;

⁽¹²⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI\(2020\)660058_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/660058/IPOL_BRI(2020)660058_EN.pdf).

⁽¹³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_ET.pdf.

⁽¹⁴⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0390&qid=1635262292392&from=ET>.

⁽¹⁵⁾ CDR 2016/2020.

⁽¹⁶⁾ CDR 2503/2021.

⁽¹⁷⁾ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2020/05/IPCC_Gender_Policy_and_Implementation_Plan.pdf.

41. märgib, et Rio konventsioonides⁽¹⁸⁾ tunnistatakse sooküsimustega seotud teemade vahel olulisi seoseid; osutab Pekingi deklaratsioonile ja tegevusprogrammile kui kõige laiahaardelisemale suuniste- ja inspiratsiooniallikale soolise võrdõiguslikkuse saavutamisel, milles valdkonnas K⁽¹⁹⁾ tõstetakse iseäranis esile naiste ja tütarlaste suuremaid ohte õrnade ökosüsteemide ja looduskeskkonna seisundi halvenemise korral, mida inimtekkelised kliimamuutused veelgi süvendavad;
42. palub kinnitust, et riiklikult kindlaksmääratud panustes ning piirkondlikult ja kohalikult kindlaksmääratud panustes võetakse arvesse sotsiaalseid tegureid ja soolist aspekti;
43. väljendab heameelt Pariisi kokkuleppe preambuli üle, milles nõutakse soolise võrdõiguslikkuse saavutamist ja naiste mõjuvõimu suurendamist, et aidata kaasa globaalse soojenemise piiramisele; väljendab heameelt Pariisi kokkuleppes tunnistatud vajaduse üle võtta kliimamuutuste mõjudega kohanemisel (artikli 7 lõige 5) ja võimekuse suurendamisel (artikli 11 lõige 2) sooteadlik lähenemisviis, kuid peab kahetsusväärseks, et selles osas meetmeid ei võeta ja puudub täiendav rakenduskava.

Brüssel, 27. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁸⁾ ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioon ja ÜRO kõrbestumise vastu võitlemise konventsioon.

⁽¹⁹⁾ https://beijing20.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/PFA_E_Final_WEB.pdf.

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““

(2022/C 270/06)

Raportöör: Marieke SCHOUTEN (NL/Rohelised), Nieuwegeini vallavalitsuse liige

Viitedokument: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Heas seisundis planeet kõigi jaoks: ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas““

COM(2021) 400 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldmärkused

1. väljendab heameelt Euroopa Komisjoni teatise üle ELi tegevuskava „Õhu, vee ja pinnase nullsaaste suunas“ kohta, eriti tervisele keskendumise ja valdkondadevahelise lähenemisviisi üle. Komitee ootab väljakuulutatud meetmeid ja ettepanekuid ning nõuab, et need oleksid omavahel ja muude Euroopa roheline kokkuleppe algatustega ühtsed ja kooskõlas;
2. rõhutab, et ELi õigusakte tuleb täielikult rakendada kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõikes 2 sätestatud põhimõtetega (ettevaatusprintsip ja põhimõtted, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid, keskkonnakahjustust tuleb vältida nii palju kui võimalik selle tekkekohas ja saastaja peab maksma);
3. rõhutab, et saaste on suur probleem, millega tuleb tegeleda tõhusa mitmetasandilise valitsemise ja piiriülese lähenemisviisi abil: igal sidusrühmal on oma roll ning tegutseda on vaja kõigil tasanditel, et vältida kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kokkupuudet negatiivsete tagajärgedega ahela lõpus;
4. on kindlalt veendunud, et saaste on jätkusuutmatu tootmise ja tarbimise süsteemi sümptom, mis põhineb piiramatul kasvul ja kaevandamisel ning seda saab lahendada vaid siis, kui läheme üle ringmajandusele;
5. pooldab kuut peamist 2030. aasta eesmärki kui esimest sammu, kuid peab kahetsusväärseks, et enamik eesmärke ei ole uued. Komitee on seisukohal, et vaja on rohkem tarmukust ja täiendavaid meetmeid ning julgustab komisjoni alustama pidevat protsessi 2050. aasta visiooni eesmärkide läbivaatamiseks ja korrigeerimiseks ning kaasama komiteed sellesse protsessi;
6. rõhutab, et need Euroopa tasandi eesmärgid nõuavad julget ja integreeritud lähenemisviisi, milles käsitletakse keskkonnakaalutlusi süsteemselt poliitikavaldkondade lõikes ja mis ühendab erinevate keskkonnameetmete eesmärgid, tähtajad, menetlused ja vahendid;
7. väljendab heameelt selle üle, et tervis on nullsaaste tegevuskava üks peamisi aspekte. Keskkonnaalaste terviseprobleemidega arvestamine on olulise tähtsusega, et viia ellu muutusi, mille abil vähendada kokkupuudet keskkonnastressi põhjustavate teguritega, eelkõige ohualtides tingimustes elavate inimeste puhul, ⁽¹⁾ sest reostus on kogu maailmas peamine keskkonnast tingitud haiguste ja enneaegsete surmade põhjustaja;

⁽¹⁾ Euroopa Keskkonnaameti aruanne nr 22/2018, „Unequal exposure and unequal impacts“.

8. kordab vajadust, et Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon võtaksid Euroopa tuleviku konverentsi raames arvesse kodanike ettepanekuid nullsaaste teemal, tagades sellega seoses uute, rangete eeskirjade rakendamise;

9. juhib tähelepanu sellele, et pandeemiajärgne taastumine peaks keskenduma terviseühtsuse põhimõttele, tunnistades inimeste, keskkonna ja loomade tervise omavahelist seotust. Terviseühtsuse põhimõttel peab olema eesmärkides ja õigusaktides juhtroll, kui soovime saavutada kestlikkust ja heas seisundis piirkondi;

Parem ennetus tekkekohas

10. väljendab heameelt uue nullsaaste hierarhia üle, mis põhineb tegevuspüramiidi ümberpööramisele, kuid peab kahetsusväärseks, et saastega seotud kahju heastamine ja kompenseerimine saab vähe tähelepanu;

11. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll selle tegevuskava rakendamisel kohapeal, kuid nad saavad oma rolli täita vaid siis, kui ELi tasandil kasutatakse ennetavat lähenemisviisi koos tõhusate saasteallikapõhiste poliitikameetmetega;

12. pooldab tööstusheidete direktiivi läbivaatamist ja julgemat lähenemisviisi, mille eesmärk on vähendada heitkoguseid tekkekohas. Tööstusheidete direktiiv peaks kaasa aitama ringmajanduse eesmärkide saavutamisele;

13. kinnitab, et heitenormid on eriti tõhus lähenemisviis; soovib seetõttu pöörata rohkem tähelepanu nende karmistamisele, kuna see on parem viis heitkoguste vähendamiseks tekkekohas;

14. toetab rahvusvahelist tööd parima võimaliku tehnika, sealhulgas uute tehnoloogiate valdkonnas, et vähendada tööstusheidete heitetasemete ulatust piirates, et luua rahvusvahelisel tasandil võrdsed võimalused;

15. kutsub üles vaatama kiiremini läbi parimat võimalikku tehnikat käsitleva viitedokumendi nõuded mitmesuguste tööstuslike saastajate jaoks ja tagama nõuete täitmise ning kohaldama saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli (IPPC) läbivaatamise raames heidetele rangemaid nõudeid;

16. rõhutab ringmajanduse tegevuskavas välja kuulutatud kestlike toodete algatuse tähtsust seoses keskkonnareostusega toodete kogu olelusringi jooksul alates materjalide kaevandamisest ja tootmisest kuni kasutamise ja ringlussevõtuni. Komitee on veendunud, et kestlike toodete algatuse võimalikku panust tegevuskavasse võiks täpsustada konkreetsemalt;

Põhimõtte „saastaja maksab“ rakendamise tugevdamine

17. rõhutab, et valitsusi ei tohiks jätta ükski tegutsema: kõikidel sektoritel on oluline roll reostuse piiramisel ja keskkonnakahju kõrvaldamisel tekkekohas;

18. nõuab, et ELi sisenevad tooted ja kaubad vastaksid samadele keskkonnastandarditele, mis kehtivad ELis. Vastasel juhul tuleks kohaldada Euroopa põhimõtet „saastaja maksab“;

19. rõhutab, et põhimõtte „saastaja maksab“ on ELi keskkonnapoliitika alus, ja nõuab, et saastajad kannaksid reostuse vältimiseks, kontrolliks ja kõrvaldamiseks võetud meetmete kulud;

20. toob esile Euroopa Kontrollikoja aruande,⁽²⁾ milles leiti, et põhimõtte „saastaja maksab“ kasutuse ulatus ja kohaldamine on puudulik ning et praegu kannavad valitsused sageli saaste likvideerimise kulud;

⁽²⁾ Eriaruanne 12/2021, „Põhimõtte „saastaja maksab“ ebajärjekindel kohaldamine ELi keskkonnapoliitikas ja -meetmetes“.

21. nõuab, et põhimõte „saastaja maksab“ oleks paremini integreeritud keskkonnavalastesse õigusaktidesse, eelkõige tuleks selleks alandada heitkoguste piirmäärasid, et veelgi vähendada jääkreostust, ja tegeleda kõigist allikatest, sealhulgas põllumajandusest pärineva hajureostusega;

22. rõhutab, et tootjad peavad kogu väärtusahelas saaste vähendamise meetmete eest juriidiliselt ja rahaliselt vastutama laiendatud tootjavastutuse kaudu, mis hõlmab kõigi tarbekaupade ja pakkematerjalide keskkonna- ja kõrvaldamiskulusid;

Parem rakendamine ja järelevalve

23. juhib tähelepanu sellele, et ELi keskkonnavalastes õigusaktides sätestatud keskkonnavalastemärkide mittesaavutamist tulenev kulu ja saamata jäänud kasu ulatub ligikaudu 55 miljardi euronit aastas⁽³⁾;

24. rõhutab, et mitte kõik saasteained ei kahjusta inimeste tervist ja keskkonda võrdselt ning seetõttu võib riskipõhine analüüs aidata ökoloogilisi ja majanduslikke aspekte paremini koordineerida;

25. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on keskkonna- ja tööstuspoliitika elluviimisel oluline roll ning neil on laialdased teadmised saastekontrolli jõustamisest, ning toetab sellega seoses juhtalgatust nr. 5: nullsaaste tagamine üheskoos;

26. juhib tähelepanu Euroopa Keskkonnaameti (EEA) analüüsile,⁽⁴⁾ mis näitab, et keskkonnavalaste õigusaktide mitteoptimaalne rakendamine on enamasti tingitud ebatõhusast koordineerimisest ametiasutuste vahel, haldussuutlikkuse puudumisest, ebapiisavast rahastamisest, teadmiste ja andmete puudumisest, ebapiisavatest nõuetele vastavuse tagamise mehhanismidest ja poliitikavaldkondade puudulikust integreerimisest. Nullsaaste sidusrühmade platvorm peaks soodustama paremat koordineerimist kõigi valitsustasandite ja poliitikavaldkondade vahel. Komitee toetab kindlalt uut platvormi ja väljendab heameelt oma rolli üle selles, sest sellega tunnustatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suurt tähtsust nullsaaste eesmärgi saavutamisel;

27. peab kahetsusväärseks, et kõnealuse tegevuskava punktis 3.1 ei mainita kohalikku ja piirkondlikku mõõdet, nõuab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli suuremat kaasamist ning kordab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused vajavad kohapeal eesmärkide saavutamiseks rahalist ja tehnilist toetust;

28. rõhutab, et rakendamisprobleeme ei saa lahendada üksnes rohkemate õigusaktidega. Toetusmehhanismid, kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suutlikkuse suurendamine, teadmiste jagamine ning innovatsioon on vajalikud sihtväärtuste saavutamiseks ja standardite täitmiseks;

29. rõhutab, et kasutada võiks selliseid ELi algatusi nagu linnade tegevuskava partnerlus ning kaaluda tuleks uute keskkonnapartnerluste aktiivset loomist rakendamise toetamiseks;

30. väljendab heameelt integreeritud nullsaaste seire- ja väljavaadete raamistiku väljatöötamise üle ning nõuab kõigi asjakohaste andmete kogumist, ühtlustamist ja kõigile kättesaadavaks tegemist. Komitee rõhutab, kui oluline on, et see raamistik oleks kooskõlas keskkonnavalastes tegevusprogrammis kavandatud uue seireraamistikuga;

Kohalike ja piirkondlike nullsaastemeetmete toetamine

31. väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle teha linnade ja piirkondadega koostööd roheliste linnade leppe, rohelise pealinna ja rohelise lehe auhindade ning rohelisemate linnade Euroopa aasta raames, sest need on arengut soodustavad;

⁽³⁾ Uuring „The costs of not implementing EU environmental law“ (2019).

⁽⁴⁾ Euroopa Keskkonnaamet, „Environmental indicator report“, 21/2017.

32. osutab vajadusele piirkonnapõhise lähenemisviisi järele. Eripoliitikat ei tohiks kavandada vaid linnakogukondade jaoks, vaid ka muud tüüpi kogukondade jaoks, sõltuvalt geograafilistest erioludest;

33. rõhutab, et keskkonna parandamine ruumilise planeerimise kaudu (näiteks linnapiirkondade kvaliteetsete rohealade ja veekogudega alade laiendamine) on kolmekordselt kasulik, sest seeläbi leevendatakse keskkonnareostust ning toetatakse elurikkust, parandatakse linnaelanike tervist ja heaolu ning edendatakse sotsiaalset ühtekuuluvust ja integratsiooni⁽⁵⁾;

34. rõhutab looduspõhiste lahenduste asjakohasust, sest need võivad pakkuda kestlikke kulutõhusaid lahendusi, mis loovad majanduslikke võimalusi ja tööhõivet, toovad kasu rahvatervisele ja suurendavad heaolu. Kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele tuleks tagada tehniline tugi, teadmiste vahetamine ja suutlikkuse suurendamine, et võimaldada neil kaaluda oma riigihangetega kaasnevat kasu;

35. kordab toetust üldisele lähenemisviisile, mille raames kombineeritakse omavalitsustes müra tegevuskavad ja õhukvaliteedi kavad paremini säästva linnalise liikumiskeskonna kavadega, et saavutada nii parem mürakaitse ja õhukvaliteet tänu ühistranspordi populariseerimisele ning jalgrattasõidu ja kõndimise edendamisele;

36. toetab roheliste digilahenduste ja aruka nullsaaste jaoks mõeldud eluslaborite käivitamist ja pidevat toetamist. Kohalikud digiteisikud aitavad kaasa rohe- ja digipöörde kohalike ja piirkondlike meetmete väljatöötamisele. Valitsuse kontroll digiülemineku üle on väga vajalik, sest kestlik areng on nüüd digimaailmaga lahutamatu seotud;

37. nõuab, et Euroopa andmeruum hõlmaks kestliku arengu andmete vahetamist, et väärtusahelad saaksid aidata kaasa tööstuse keskkonnahoidlikumaks muutmisele. Lisaks tagab ELi tasandil andmesalvestuse ja andmevahetusstandardite kehtestamine andmete kättesaadavuse, mida saab kasutada nullsaastele üleminekuks;

38. väljendab heameelt ettepaneku üle, et Euroopa Komisjon ja komitee looksid koostöös ELi piirkondade keskkonnategevuse tulemustabeli, mille põhjal antaks välja uus aasta roheline piirkonna auhind;

Konkreetsed küsimused

Õhk

39. märgib, et õhusaaste on ELi suurim keskkonnavaline terviserisk; see põhjustab 400 000 enneaegset surma aastas⁽⁶⁾;

40. kordab,⁽⁷⁾ et töhuga õhukvaliteedipoliitika rakendamiseks on vaja võtta meetmeid ning teha koostööd ülemaailmsel, Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega tugineb rakendamine suures osas riiklikele, piirkondlikele ja kohalikele meetmetele, mis on kohandatud konkreetsele olukorrale;

41. väljendab heameelt komisjoni eesmärgi üle viia ELi õhukvaliteedi standardid paremini kooskõlla WHO viimaste soovitusetega ning tõhustada seiret, modelleerimist ja õhukvaliteedi kavasid käsitlevaid sätteid, et aidata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi. Eeskätt on vaja seire-, modelleerimis- ja õhukvaliteedialased sätted üksteisega paremini kooskõlla viia;

42. soovib kasutada WHO 2021. aasta sihtväärtusi eesmärgina, mis tuleb saavutada 2050. aastaks, kuid mitte kasutada soovitatud väärtusi piirnormina, sest paljud liikmesriigid ei täida veel praeguseid piirnorme;

⁽⁵⁾ „Healthy environment, healthy lives: how the environment influences health and well-being in Europe“.

⁽⁶⁾ Euroopa Keskkonnaamet, „Air quality in Europe – 2020 report“.

⁽⁷⁾ „ELi puhta õhu poliitika tulevik nullsaaste eesmärgi kontekstis“.

43. soovib võtta arvesse komitee piirkondlike keskustega toimunud konsultatsiooni järeldusi, mille käigus uuriti ELi välisõhu kvaliteedi direktiivi ja õhusaasteainete riiklike heitkoguste vähendamise direktiivi rakendamist, ning Euroopa Parlamendi rakendusaruannet, ⁽⁸⁾ milles kirjeldatakse välisõhu kvaliteedi direktiive osaliselt tõhusa vahendina, mis vajab täiustamist;

44. juhib tähelepanu sellele, et pandeemia soodustas hoogsat üleminekut ühelt transpordiliigilt teisele ning jaotas maanteeruumi ümber kõndimisele ja jalgrattasõidule ning rohealadele, vältides seega naasmist suure õhusaastega linnade juurde, kus domineerivad autod;

45. juhib tähelepanu sellele, et lõhnareostuse vähendamiseks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, ning peab tööstusheidete direktiivi peamiseks vahendiks lõhnareostuse vastu võitlemisel, kuna see hõlmab kõiki heiteliike. Komitee rõhutab kodanikuteaduse ja üldsuse osalemise tähtsust lõhnareostuse probleemide lahendamisel. Mitmetasandiline lähenemisviis, mis hõlmab eri sidusrühmade erinevaid sisendeid, võib anda kodanikele võimaluse osaleda oma keskkonda puudutavates otsustes ning toetada poliitikakujundajaid ja lõhna põhjustavaid tegevusi, et teha teadlikke otsuseid ja lõhnareostuse küsimust paremini;

Vesi

46. väljendab heameelt eesmärgi üle vähendada keskkonda sattunud mikroplasti kogust 30 % ja julgustab Euroopa Komisjoni kehtestama mikroplasti selged määratlused, kuid töötama ka selle nimel, et vältida mikroplasti ja lausriide eraldumist tekkekohas, pakkudes välja rangemad meetmed tahtlikult keskkonda suunatud mikroplasti jaoks;

47. väljendab heameelt asulareovee puhastamise direktiivi läbivaatamise üle ning toetab algatust kasutada seda direktiivi väärtuslike toitainete taastamiseks, samuti pooldab algatust käsitleda esilekerkivaid aineid, nagu ravimijäägid ja mikroplast;

48. soovib hinnata nende meetmete tõhusust ja kaaluda, milliseid investeeringuid on vaja teha seoses ravimite ja mikroplastiga keskkonnaohtlikes punktides, kus on oht ökoloogiale või joogiveeallikatele;

49. toetab ainete seiret pinna- ja põhjavees uuenduslike seire- ja hindamismeetodite abil ning selle lisamist prioriteetsete ainete direktiivi ja põhjaveedirektiivi läbivaatamisprotsessi. Komitee juhib tähelepanu vajadusele vahetada teavet valgalade heidete kohta, sest saasteainete heited avaldavad mõju allavoolu;

50. väljendab muret selle pärast, et vee taaskasutus ELis on endiselt piiratud, ja leiab, et seda võiks toetada vee taaskasutuse miinimumnõudeid käsitleva ELi määruse kohaldamisala laiendamisega, et hõlmata veekasutus haljasalade niisutamiseks linnapiirkondades, parkides, aedades ja avalikes kohtades (nt vaba aja veetmine, sport);

Müra

51. osutab sellele, et kahjulike mõjude tõttu, mida müra tervisele avaldab, kaotatakse igal aastal miljon tervena elatud aastat ⁽⁹⁾. Teedel tekkiva müra vähendamine on selle kasvava rahvaterviseprobleemi lahendamiseks väga vajalik;

52. väidab, et Euroopa tasandil on vaja meetmeid, et toetada kohalikke ja piirkondlikke jõupingutusi teede, raudteede ja lennujaamade mürataseme vähendamiseks, tagades keskkonnamüra direktiivi kohaste kaardistamis- ja aruandlusnõuete parema rakendamise ja täitmise tagamise;

53. julgustab komisjoni hindama võimalust vaadata läbi keskkonnamüra direktiiv, et kehtestada müra vähendamiseks julged kohustuslikud eesmärgid ja jõuda WHO soovitatud piiridele lähemale, ning nõuab tegevuskava koostamist kõikidelt sidusrühmadelt;

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi 25. märtsi 2021. aasta resolutsioon välisõhu kvaliteedi direktiivide rakendamise kohta: direktiiv 2004/107/EÜ ja direktiiv 2008/50/EÜ (2020/2091) (INI) (ELT C 494, 8.12.2021, lk 64).

⁽⁹⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/health-risks-caused-by-environmental>

54. pooldab üleminekut liigset müra vähendavatelt meetmetelt täielikult müra ärahoidvatele meetmetele, näiteks kestlike transpordiliikide, nagu kõndimise ja jalgrattasõidu toetamine. See on oluline, et saavutada tuntav müra vähenemine pikas perspektiivis;

Pinnas

55. rõhutab, kui oluline on tõhus normide täitmise tagamine mulla kvaliteedi ja päritolu valdkonnas. Seepärast on väga oluline, et ELi liikmesriikides oleksid ühtsed tõendid mulla päritolu ja kvaliteedi kohta, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused lõpetaksid saastunud pinnase transportimise ja kasutamise piirkondade vahel, mis takistab saastaja vastutusele võtmist;

56. rõhutab heas seisundis pinnase elulist tähtsust heaoluks ja jõukuseks ning pooldab ennetavat ja riskipõhist lähenemisviisi pinnase saastatusele. Keskenduda tuleks mitte ainult keemilisele kvaliteedile, vaid ka pinnase füüsilisele ja bioloogilisele seisundile;

57. on seisukohal, et prügilatesse ladestamisel leostub plastist mürgiseid kemikaale pinnasesse ja põhjavette. Valesi hallatud plastid saastavad maad, veeteid ja ookeane. Vihmas, pinnases, veeteedel, ookeanides ja mägedes sisalduvaid mürgiseid lisaineid ja mikroplasti ei saa kõrvaldada ringlussevõtu, prügilasse ladestamise ega põletamise teel. Üksnes õiguslikult siduvad piirangud üleilmsele plasti tootmisele teatavate oluliste kasutuste jaoks võivad olukorda muuta;

58. väljendab heameelt, et vastu võeti ELi mullastrateegia ja välja kuulutati ELi mulla seisundit käsitlev õigusakt, sest mullakaitse toetamine Euroopa raamistiku kaudu on oluline samm kliimaneutraalsuse, elurikkuse taastamise, nullsaaste ning tervisliku ja kestliku toidusüsteemi suunas. Samas nõuab komitee paindlikkust tegevuskava ja uue mullastrateegia raames võetavate meetmete riiklikul rakendamisel, sest ruumilise planeerimise, maastiku, pinnase (koostise) ja mullakasutuse osas on suured piirkondlikud erinevused;

59. väljendab heameelt komisjoni jõupingutuste üle nõustada põllumajandustootjaid, et nad kasutaksid vähem saastavaid tavasid, vähendades ammoniaagi- ja nitraadiheidet. Olulised on ka muud põllumajandussektori heitkogused, nagu fosfaadid, metallid, pestitsiidid ja ravimid;

60. nõuab erilise tähelepanu pööramist varasematele hajuheidetele. Uute standardite saavutamine on mõnikord võimatu ja see toob kaasa reostatud alade kasutamise piirangud. Seetõttu on vaja ühendada saasteallikapõhine lähenemisviis strateegiaga, mis on suunatud olemasolevate saasteallikate kõrvaldamisele;

Ohtlikud ained

61. toetab ennetavaid meetmeid, mille eesmärk on piirata kemikaale enne nende tarneahelasse sisenemist, see hõlmaks ka turule lastud ainete ohutu kasutamise eeskirju. EL peaks reguleerima keemilisi aineid selle põhjal, millised on nende olemuslikud kahjulikud omadused inimestele ja keskkonnale isegi teadusliku ebaselguse korral. Seejuures tuleb võtta arvesse ka kokkupuuteohtu ja nende ainete kasu ühiskonnale ning teha kindlaks ja välistada konkreetsed vastuvõetamatud riskid;

62. on seisukohal, et kemikaalimäärus REACH on peamine vahend, millega kontrollida keskkonda sattuvaid ohtlike aineid. On oluline, et REACHi määruuse loa andmise ja piiramismenetlusi kasutataks rohkem ning et määruuse kandidaatainete loetellu lisataks rohkem väga ohtlikke aineid;

63. nõuab ELi tasandil piiranguid ohtlike per- ja polüfluoritud alküülühendite (PFAS) ja nende ainete heidetele problemaatilistel kasutusosaladel. Paljud neist põhjustavad suurt muret, kuna tegemist on äärmiselt püsivate ühenditega, mis kahjustavad inimeste tervist ja keskkonda;

64. juhib tähelepanu sellele, et praegu puuduvad teadmised paljude ohtlike ainete (öko)toksikoloogilisest keskkonnale või selle kaudu avalduvast mõjust. Teaduslikke tõendeid keemiliste ainete ökoloogilise ja tervisemõju kohta tuleks pidevalt ajakohastada ja arvesse võtta ning need tuleks teha kättesaadavaks, eelkõige seoses ohtudega inimestele ja keskkonnale.

Brüssel, 27. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO – TÄIELIKULT KAUGÜHENDUSE KAUDU – EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE
TÄISKOGU 148. ISTUNGJÄRK, 26.1.2022–27.1.2022

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Üleminek heitevabale maanteetranspordile:
alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtt ja CO₂-heite normide karmistamine“

(2022/C 270/07)

Raportöör:	Adrian TeBAN (RO/EPP), Cugiri linnapea, Alba maakond
Viitedokumendid:	„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja millega tunnustatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL“ COM(2021) 559 final „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2019/631, et karmistada uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite CO ₂ -heite norme kooskõlas liidu suuremate kliimaeesmärkidega“ COM(2021) 556 final Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Strateegiline kasutuselevõtukava täiendavate meetmetega, millega toetatakse alternatiivkütuste taristu kiiret kasutuselevõttu“ COM(2021) 560 final

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2019/631, et karmistada uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite CO₂-heite norme kooskõlas liidu suuremate kliimaeesmärkidega“

COM(2021) 556 final

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(9) [...] Rangemad CO₂-heite vähendamise normid on kogu sõidukipargile kehtestatud sihttasemete järgimise seisukohast tehnoloogianeutraalsed. Heiteta sõidukipargi sihttaseme järgimiseks on nüüd ja edaspidigi olemas mitmesugused tehnoloogilised lahendused. Heiteta sõidukite hulka kuuluvad praegu akutoitega elektrisõidukid ning kütuseelemendiga ja muud vesinikkütusega töötavad sõidukid, ning uuendusliku tehnoloogia väljatöötamine jätkub. Heiteta ja vähese heitega sõidukid, mille hulka kuuluvad ka tõhusad pistikühendusega hübriidsõidukid, võivad üleminekuprotsessis jätkuvalt rolli mängida.</p>	<p>(9) [...] Rangemad CO₂-heite vähendamise normid on kogu sõidukipargile kehtestatud sihttasemete järgimise seisukohast tehnoloogianeutraalsed üksnes siis, kui neis võetakse arvesse sõidukites kasutatava kütuse, sh selle tootmise CO₂-heidet. Heiteta sõidukipargi sihttaseme järgimiseks on nüüd ja edaspidigi olemas mitmesugused tehnoloogilised lahendused. Heiteta sõidukite hulka kuuluvad praegu akutoitega elektrisõidukid ning kütuseelemendiga ja muud vesinikkütusega töötavad sõidukid, ning uuendusliku tehnoloogia väljatöötamine jätkub. Heiteta ja vähese heitega sõidukid, mille hulka kuuluvad ka tõhusad pistikühendusega hübriidsõidukid ning taastuvatest allikatest toodetud sünteetilisel kütusel, täiustatud biokütustel ja biogaasil töötavad sõidukid, võivad üleminekuprotsessis jätkuvalt rolli mängida.</p>

Motivatsioon

Sellises piirkondlikus kontekstis, kus heiteta elektrisõidukeid on raske kasutusele võtta, tuleb kaaluda vähese heitega sõidukite ning täiustatud biokütuste ja muude sarnaste kütuste kasutamist. Vt järgmine muudatusettepanek.

Muudatusettepanek 2

Ettepanek lisada põhjenduse 9 järele uus põhjendus

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>(9a) Piirkondade iseärasused (nt geograafiline asukoht, kliimatingimused) võivad raskendada sõiduautode ja väikeste maanteeõidukite täielikku elektrifitseerimist. Selliste piirkondade puhul võivad taastuvatest allikatest toodetud sünteetilistel kütustel, biokütustel ja hübriidmootorsõidukitel – kuigi need ei vasta summutitoru nullheite määratlusele – olla paremad ja paindlikumad CO₂-heite üldnäitajad kui sõidukitel, mille summutitorust heitgaase ei tule, ning seepärast ei tohiks biokütuseid alates 2035. aastast ühtselt turult kõrvaldada. Seetõttu peaks Euroopa Komisjon otsima võimalust, kuidas võtta taastuvatest allikatest toodetud sünteetilisi kütuseid ja biokütuseid kasutavaid ja hübriidmootorsõidukeid arvesse selliste sõidukipargi sihttaseme kindlaksmääramisel, mille sõidukitootjad peavad saavutama õigeaegselt, enne kui need sihttasemed kasutusele võetakse. Eespool nimetatud liiki piirkondadele tuleks anda konkreetseid suuniseid selle kohta, kuidas kliimaneutraalse liikuvuse eesmärk saavutada. Lisaks tuleks nendele piirkondadele anda sihipärast toetust erinevatest ELi fondidest.</p>

Motivatsioon

Piirkondi, kus geograafilised või kliimatingimused raskendavad maanteeõidukite täielikku elektrifitseerimist, tuleks toetada.

Muudatusettepanek 3

Põhjendus 11

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(11) CO₂-heite sihttasemete muutmisega peaks kaasnema Euroopa strateegia heiteta sõidukite tootmise laiendamise ja nendega seotud tehnoloogiliste lahenduste ulatuslikumast kasutuselevõtust tulenevate küsimuste lahendamiseks, samuti sektori töötajate täiendus- ja ümberõppe ning majandustegevuse mitmekesistamise ja ümberkorraldamise vajaduse rahuldamiseks. Kui see on asjakohane, tuleks kaaluda ELi ja liikmesriikide tasandil rahalise toetuse andmist erainvesteeringute kaasamiseks, sealhulgas ESF+, õiglase ülemineku fondi, innovatsioonifondi, taaste- ja vastupidavusrahastu ning mitmeaastase finantsraamistiku ja taasterahastu „Next Generation EU“ muude rahastamisvahendite kaudu, kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Muudetud keskkonna- ja energiaalase riigiabi eeskirjad võimaldavad liikmesriikidel toetada ettevõtjaid tootmisprotsessidega seotud CO₂-heite vähendamisel ja keskkonnahoidlikuma tehnoloogia kasutuselevõtmisel uue tööstusstrateegia kontekstis.</p>	<p>(11) CO₂-heite sihttasemete muutmisega peaks kaasnema autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanism heiteta sõidukite tootmise laiendamisest, autotööstuse rohepöördest, autotööstuse tarnesektorist ja seotud tehnoloogiliste lahenduste ulatuslikumast kasutuselevõtust tulenevate küsimuste lahendamiseks, samuti sektori töötajate täiendus- ja ümberõppe ning majandustegevuse mitmekesistamise ja ümberkorraldamise vajaduse rahuldamiseks. See autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanism peab andma ELi tasandil rahalist toetust, tulevikus täiendavate vahendite abil ning praegu kasutades koordineeritult selliseid fonde nagu kliimameetmete sotsiaalfond, ESF+, õiglase ülemineku fond, innovatsioonifond, taaste- ja vastupidavusrahastu ning mitmeaastase finantsraamistiku ja taasterahastu „Next Generation EU“ muud rahastamisvahendid või InvestEU sihtotstarbeline õiglase ülemineku kava, kooskõlas riigiabi eeskirjadega ja täiendatuna liikmesriikide programmidega. Muudetud keskkonna- ja energiaalase riigiabi eeskirjad võimaldavad liikmesriikidel toetada ettevõtjaid tootmisprotsessidega seotud CO₂-heite vähendamisel ja keskkonnahoidlikuma tehnoloogia kasutuselevõtmisel uue tööstusstrateegia kontekstis.</p>

Motivatsioon

Seadusandlikus ettepanekus, millel on nii kaugeleulatuvad tagajärjed töötajatele, tööstusele ja piirkondadele, tuleb ette näha konkreetne õiglase ülemineku mehhanism nii Euroopa auto- ja tarnetööstuse kui ka piirkondade jaoks, kus asjaomased ettevõtted asuvad. Mõju avaldub eelkõige piirkondlikul tasandil, kus ümberõpe peab toimuma koostöös sektoriga. Selline mehhanism peab kehtima kogu autotööstusele ja põhinema andmetel, mis selgelt kaardistavad õigusaktide territoriaalset mõju.

Muudatusettepanek on seotud muudatusettepanekutega 4 ja 6.

Muudatusettepanek 4

Põhjendus 24

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(24) Määruse (EL) 2019/631 artikli 15 lõike 5 kohaselt hinnati võimalust suunata ülemäärase heite maksust saadav tulu sihtotstarbelisse fondi või asjaomasesse programmi ja jõuti järeldusele, et see suurendaks märkimisväärselt halduskoormust, kuid ei tooks üleminekuprotsessis autotööstusele otsest kasu. Seejärel kajastatakse ülemäärase heite maksust saadav tulu jätkuvalt tuluna liidu üldeelarves, nagu on sätestatud määruse (EL) 2019/631 artikli 8 lõikes 4.</p>	<p>(24) Määruse (EL) 2019/631 artikli 15 lõike 5 kohaselt hinnati võimalust suunata ülemäärase heite maksust saadav tulu sihtotstarbelisse fondi või asjaomasesse programmi ja jõuti järeldusele, et see suurendaks märkimisväärselt halduskoormust, kuid ei tooks üleminekuprotsessis autotööstusele otsest kasu. Seejärel kajastatakse ülemäärase heite maksust saadav tulu jätkuvalt tuluna liidu üldeelarves, nagu on sätestatud määruse (EL) 2019/631 artikli 8 lõikes 4. <i>Süüsi peab autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanism pakkuma piirkondadele sihtotstarbelist rahastamist olemasolevatest fondidest (nagu on osutatud põhjenduses 11), tuginedes käesoleva õigusakti territoriaalse mõju üksikasjalikule kaardistamisele. Mitmeaastase finantsraamistiku vahehindamisel käsitletakse esmajärjekorras eespool nimetatud allikatest kättesaadavate vahendite koondamist autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanismi.</i></p>

Motivatsioon

Autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanismi on vaja, et toetada autotööstust, mis on paljudes Euroopa piirkondades oluline majandussektor. Kuigi algeadmetede valmistajad võivad olla tulevasteks muutusteks paremini ette valmistatud, võib kogu tarneahelas, mis koosneb peamiselt VKEdest, puududa strateegiline ja sisemine finantssuutlikkus, et kohandada oma oskusi ja tootmist muutustega autotööstuse väärtusahelas. Õiglase ülemineku fond võib vajada rohkem vahendeid kui praegu kokku lepitud 17,5 miljardit eurot, et see fond saaks piisavalt käsitleda põhjalikke muutusi, mille pakett „Eesmärk 55“ kaasa toob.

Muudatusettepanek on seotud muudatusettepanekutega 3 ja 6.

Muudatusettepanek 5

Artikli 1 punkt 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>9) Lisatakse artikkel 14a:</p> <p>„Artikkel 14a</p> <p>Eduaruanne</p> <p>Komisjon esitab 31. detsembriks 2025 ja seejärel iga kahe aasta tagant aruande heitevaba maanteeliikluse suunas liikumisel tehtud edusammude kohta. Eelkõige jälgitakse ja hinnatakse aruandes vajadust võtta ülemineku hõlbustamiseks võimalikke lisameetmeid, sealhulgas rahaliste vahendite abil.</p> <p>Aruandes käsitleb komisjon kõiki tegureid, mis aitavad 2050. aastaks kulutõhusalt saavutada kliimaneutraalsuse. Need hõlmavad heiteta ja vähese heitega sõidukite kasutuselevõttu, edusamme laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtu eesmärkide saavutamisel vastavalt alternatiivkütuste taristu määrusele, uuenduslike tehnoloogiliste lahenduste ja säästvate alternatiivkütuste võimalikku panust kliimaneutraalse liikuvuse saavutamisse, tarbijatele avalduvat mõju, sotsiaaldialoogi edenemist ning aspekte, mis võiksid täiendavalt hõlbustada majanduslikult edukat ja sotsiaalselt õiglast üleminekut heitevabale maanteeliiklusele.“</p>	<p>9) Lisatakse artikkel 14a:</p> <p>„Artikkel 14a</p> <p>Eduaruanne</p> <p>Komisjon esitab 31. detsembriks 2023 ja seejärel iga kahe aasta tagant aruande heitevaba maanteeliikluse suunas liikumisel tehtud edusammude kohta. Eelkõige jälgitakse ja hinnatakse aruandes vajadust võtta ülemineku hõlbustamiseks võimalikke lisameetmeid, sealhulgas rahaliste vahendite abil. See hinnang põhineb territoriaalse mõju hindamisel, mille käigus selgitatakse NUTS 2 tasandil välja iga piirkonna probleemid ja kuidas nende probleemidega seotud riske leevendada.</p> <p>Aruandes käsitleb komisjon kõiki tegureid, mis aitavad 2050. aastaks kulutõhusalt saavutada kliimaneutraalsuse. Need hõlmavad heiteta ja vähese heitega sõidukite kasutuselevõttu, edusamme laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtu eesmärkide saavutamisel vastavalt alternatiivkütuste taristu määrusele, uuenduslike tehnoloogiliste lahenduste ja säästvate alternatiivkütuste võimalikku panust kliimaneutraalse liikuvuse saavutamisse, edusamme ja mõju piirkondlikul (NUTS 2) tasandil, tarbijatele, sh haavatavatele tarbijariühmadele, avalduvat mõju, sotsiaaldialoogi edenemist ning aspekte, mis võiksid täiendavalt hõlbustada majanduslikult edukat ja sotsiaalselt õiglast üleminekut heitevabale maanteeliiklusele.“</p>

Motivatsioon

Õigusaktide mõju avaldub peamiselt piirkondlikul tasandil ning komisjon peab käsitlema selle üleminekulga seotud probleeme ja riske territoriaalse mõju üksikasjaliku kaardistamise teel.

Muudatusettepanek 6

Artikli 1 punkti 10 alapunkt b

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>10) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:</p> <p>b) lõiked 2–5 jäetakse välja;</p>	<p>10) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:</p> <p>b) lõiked 2–4 jäetakse välja;</p> <p>c) lõige 5 asendatakse järgmisega:</p> <p>5. Selleks et mitte kedagi kõrvale jätta ja muuta see üleminek sotsiaalselt õiglaseks, teeb komisjon ettepaneku luua autotööstuse õiglase ülemineku mehhanism, mis hõlmab mitmetasandilist dialoogi asjaomaste kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, võttes arvesse käesoleva määruse territoriaalset mõju autotööstuses tootmise ja tarnimise ümberkorraldamisele ning mõju piirkondlikele majandusstruktuuridele ja autotööstuse töötajatele.</p>

Motivatsioon

Kuigi kehtivas määruses nähakse ette võimalus kehtestada õiglase ülemineku rahalise abi programm, tuleks see aspekt selle seadusandliku ettepanekuga välja jätta. Esialgne idee kasutada õiglase ülemineku rahastamiseks ülemäärase heite maksust saadavat tulu ei pruugi olla piisav, et tagada õiglase ülemineku kõigis autotööstuse piirkondades, samuti ei pruugi see tagada rahaliste vahendite pidevat kättesaadavust eelarves.

Ainuüksi õiglase ülemineku fondist, mida on praegu kokku lepitud rahastada 17,5 miljardi euroga, ei pruugi samuti piisata paketist „Eesmärk 55“ tulenevate ülesannete lahendamiseks. Seepärast tehakse ettepanek luua autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku koordineerimise mehhanism, kasutades ära olemasolevate fondide potentsiaali.

Muudatusettepanek on seotud muudatusettepanekutega 3 ja 4.

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu ja millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/94/EL“

COM(2021) 559 final

Muudatusettepanek 7

Põhjendus 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[...] TEN-T võrgu vahemaapõhised eesmärgid peaksid tagama, et liidu peamised teedevõrgud on täielikult kaetud laadimispunktidega, ning seega tagama lihtsa ja sujuva liikumise kogu liidus.</p>	<p>[...] TEN-T võrgu vahemaapõhised eesmärgid peaksid tagama, et liidu peamised teedevõrgud on täielikult kaetud laadimispunktidega, ning seega tagama lihtsa ja sujuva liikumise kogu liidus. Kui selliste piirkondlike tegurite tõttu nagu geograafiline asukoht või rahvastikutihedus osutub üldkasutatavasse taristusse investeerimine keeruliseks, peaks olema võimalik saada ELi rahalist toetust.</p>

Motivatsioon

Selleks et hoida kooskõla TEN-T võrgu piirkonnaülese olemusega ja mitte takistada Euroopa ühtekuuluvust, tuleks jääda vahemaapõhise lähenemisviisi juurde, ent koos mõnest kasutada olevast ELi fondist antava vajaliku rahalise toetusega nii eraomandis kui ka avalikele laadimispunktile.

Muudatusettepanek 8

Põhjendus 10

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(10) Riiklikud sõidukipargipõhised eesmärgid tuleks seada asjaomases liikmesriigis registreeritud elektrisõidukite koguarvu alusel, järgides ühist meetodikat, milles võetakse arvesse tehnoloogia arengut, näiteks elektrisõidukite sõiduulatuse suurenemist või selliste kiirlaadimispunktide turuosa suurenemist, mis võimaldavad laadida laadimispunkti kohta rohkem sõidukeid kui tavalaadimispunktid. Metoodikas tuleb arvesse võtta ka akutoitega elektrisõidukite ja pistikühendusega hübriidsõidukite erinevaid laadimisviise. Metoodika, millega kehtestatakse riiklikud sõidukipargipõhised eesmärgid, mis põhinevad üldkasutatava laadimistaristu maksimaalsel koguväljundvõimsusel, peaks võimaldama paindlikkust erinevate laadimistehnoloogiate kasutamiseks liikmesriikides.</p>	<p>(10) Riiklikud sõidukipargipõhised eesmärgid tuleks seada asjaomases liikmesriigis registreeritud elektrisõidukite koguarvu alusel, millele lisandub kindlaksmääratav marginaal umbes 10–20 %, järgides ühist meetodikat, milles võetakse arvesse tehnoloogia arengut, näiteks elektrisõidukite sõiduulatuse suurenemist või selliste kiirlaadimispunktide turuosa suurenemist, mis võimaldavad laadida laadimispunkti kohta rohkem sõidukeid kui tavalaadimispunktid. Metoodikas tuleb arvesse võtta ka akutoitega elektrisõidukite ja pistikühendusega hübriidsõidukite erinevaid laadimisviise. Metoodika, millega kehtestatakse riiklikud sõidukipargipõhised eesmärgid, mis põhinevad üldkasutatava laadimistaristu maksimaalsel koguväljundvõimsusel, peaks võimaldama paindlikkust erinevate laadimistehnoloogiate kasutamiseks liikmesriikides.</p>

Motivatsioon

Liikmesriigis registreeritud elektrisõidukite koguarv ei ole piisav, sest selles ei võeta arvesse näiteks teistest riikidest pärit sõidukeid, eriti puhkuseperioodidel, aga ka muudel juhtudel, nagu suurüritused, messid jne.

Muudatusettepanek 9

Põhjendus 34

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(34) Nende eesmärkide puhul tuleks arvesse võtta teenindatavate laevade liike ja nende liiklusmahtu. Meresadamad, kus teatavatesse laevakategooriatesse kuuluvate laevade liiklusmaht on väike, tuleks vabastada asjaomaste laevakategooriate suhtes kehtivatest minimaalsel liiklusmahul põhinevatest kohustuslikest nõuetest, et vältida sellise võimsuse ülesseadmist, mida ei kasutata ära. Samuti ei peaks kohustuslikud eesmärgid keskendumaksimaalsele võimsustarbele, vaid piisavalt suurele mahule, et vältida võimsuse alakasutamist ja võtta arvesse sadama käitamise iseärasusi. Meretransport on oluline ühenduslüli liidu saarte ühtekuuluvuse ja majandusarengu jaoks. Kõnealuste saarte energiatootmisvõimsus ei pruugi alati olla piisav, et toetada vajaliku energianõudluse rahuldamiseks kaldalt tuleva elektriga varustamist. Sellisel juhul tuleks saared sellest nõudest vabastada, välja arvatud juhul kui ja seni kuni selline elektriühendus mandriga on loodud või on olemas piisav kohapeal puhastest energiaallikatest toodetud võimsus.</p>	<p>(34) Nende eesmärkide puhul tuleks arvesse võtta teenindatavate laevade liike ja nende liiklusmahtu. Meresadamad, kus teatavatesse laevakategooriatesse kuuluvate laevade liiklusmaht on väike, tuleks vabastada asjaomaste laevakategooriate suhtes kehtivatest minimaalsel liiklusmahul põhinevatest kohustuslikest nõuetest, et vältida sellise võimsuse ülesseadmist, mida ei kasutata ära. Samuti ei peaks kohustuslikud eesmärgid keskendumaksimaalsele võimsustarbele, vaid piisavalt suurele mahule, et vältida võimsuse alakasutamist ja võtta arvesse sadama käitamise iseärasusi. Meretransport on oluline ühenduslüli liidu saarte ja äärepoolseimate piirkondade ühtekuuluvuse ja majandusarengu jaoks. Kõnealuste saarte ja äärepoolseimate piirkondade energiatootmisvõimsus ei pruugi alati olla piisav, et toetada vajaliku energianõudluse rahuldamiseks kaldalt tuleva elektriga varustamist. Sellisel juhul tuleks saared ja äärepoolseimad piirkonnad sellest nõudest vabastada, välja arvatud juhul kui ja seni kuni selline elektriühendus mandriga või naaberriikidega on loodud või on olemas piisav kohapeal puhastest energiaallikatest toodetud võimsus.</p>

Motivatsioon

Ei vaja selgitust.

Muudatusettepanek 10

Põhjendus 37

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[...] Olemasolevad riiklikud poliitikaraamistikud tuleks läbi vaadata, et selgelt kirjeldada, kuidas liikmesriigid kavatsevad täita vajadust üldkasutatava laadimis- ja tankimistaristu järele, mis on kohustuslike eesmärkidega ettenähtust palju suurem. Läbivaadatud raamistikud peaksid võrdselt hõlmama kõiki transpordiliike, sealhulgas neid, mille jaoks kohustuslikke kasutuselevõtteeesmärke pole seatud.</p>	<p>[...] Olemasolevad riiklikud poliitikaraamistikud tuleks läbi vaadata, et selgelt kirjeldada, kuidas liikmesriigid kavatsevad täita vajadust üldkasutatava laadimis- ja tankimistaristu järele, mis on kohustuslike eesmärkidega ettenähtust palju suurem. Läbivaatamine peaks põhinema territoriaalsel analüüsil, millega selgitatakse välja erinevate riigi tasandist madalama tasandi üksuste eri vajadused, ning selle käigus tuleks arvesse võtta kohalikku ja piirkondlikku oskusteavet ja tankimistaristu kasutuselevõtu strateegiaid, mille kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on juba välja töötanud. Läbivaadatud raamistikud peaksid võrdselt hõlmama kõiki transpordiliike, sealhulgas neid, mille jaoks kohustuslikke kasutuselevõtteeesmärke pole seatud.</p>

Motivatsioon

Alternatiivkütuste kasutuselevõtu riiklikud poliitikaraamistikud tuleb kindlaks määrata tõelise mitmetasandilise valitsemise abil, et võtta täielikult arvesse piirkondlike ja kohalike omavalitsuste huve ning nende alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu strateegiaid, mis on juba olemas mitmetes säästva linnalise liikumiskeskonna kavades või muudes piirkondlikes liikuvusstrateegiates.

Muudatusettepanek 11

Põhjendus 39

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
(39) Komisjon peaks hõlbustama liikmesriikide läbivaadatud riiklike poliitikaraamistike väljatöötamist ja rakendamist, vahetades liikmesriikide vahel teavet ja parimaid tavasid.	(39) Komisjon peaks hõlbustama liikmesriikide läbivaadatud riiklike poliitikaraamistike väljatöötamist ja rakendamist, vahetades liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel teavet ja parimaid tavasid.

Motivatsioon

Alternatiivkütuste taristu kasutuselevõttu käsitlevasse ettepanekusse tuleb lisada mitmetasandilise valitsemise raamistik. Sellise raamistiku abil võiks koordineerida taristu kasutuselevõtmist liikmesriikides ja kõrvaldada võimalikud lüngad.

Muudatusettepanek 12

Põhjendus 42

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
[...] Liikmesriigid peaksid looma ja säilitama asjakohased vahendid, et edendada laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõttu ka erisõidukiparkide, eelkõige keskkonnasõbralike ja heiteta busside jaoks kohalikul tasandil.	[...] Liikmesriigid peaksid looma ja säilitama asjakohased vahendid, et edendada laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõttu ka erisõidukiparkide, eelkõige keskkonnasõbralike ja heiteta busside jaoks kohalikul tasandil, samuti kiirlaadimise ja üleölaadimise võimalusi, mis oleksid üldkasutatavad kõigile ühistranspordiettevõtjatele.

Motivatsioon

Ühistranspordiettevõtjad vajavad oma sõidukipargile tankimisvõimalusi nii üleölaadimise vormis kui ka pikamaatranspordis kiirlaadimise vormis. Need peaksid olema üldkasutatavad. Sellise üldkasutatava taristu pakkumiseks on vaja poliitilisi hoobasid ja stiimuleid.

Muudatusettepanek 13

Lisada põhjenduse 45 järele uus põhjendus.

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p>(45a) Juhised laadimispunktide kasutamiseks peaksid olema tarbijatele võimalikult ühetaolised, protsessid peaksid olema standardsed ning kasutamine intuiitiivne ja tänu ikoonidele lihtsasti mõistetav; peaks saama valida eri keelte vahel. Tuleb tagada üldkasutatavate elektroonikaseadmete (nt nutitelefoni, tahvelarvuti) ühilduvus operatsioonisüsteemidega.</p>

Motivatsioon

Selleks et tarbijad saaksid laadimispunkte võimalikult lihtsalt ja kiirelt kasutada, peaks protsess olema lihtne ja asjaomasel juhul standarditud ning arvestama näiteks kasutajaid, kes ei oska kohalikku keelt.

Muudatusettepanek 14

Põhjendus 47

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>(47) On väga oluline, et kõik e-liikuvuse ökosüsteemis osalejad saaksid hõlpsalt suhelda digitaalsete vahendite abil, et pakkuda lõppkasutajatele parimat teenusekvaliteeti. Selleks on vaja väärtusahela asjaomaste osaliste kordumatuid tunnuseid. Selleks peaksid liikmesriigid määrama kordumatute tunnuskoode väljaandmiseks ja haldamiseks tunnuskoode registreerimise organisatsiooni („IDRO“), et teha kindlaks vähemalt laadimispunktide käitajad ja liikuvusteenuse osutajad. IDRO peaks koguma teavet elektromobiilsuse tunnuskoode kohta, mida asjaomases liikmesriigis juba kasutatakse; väljastama vajaduse korral uued elektromobiilsuse koodid laadimispunktide käitajatele ja liikuvusteenuse osutajatele, järgides kogu liitu hõlmavat ühist kokkulepitut elektromobiilsuse tunnuskoode vormindamise loogikat; võimaldama nende elektromobiilsuse koodide vahetamist ja kordumatuse kontrollimist võimaliku tulevase ühise tunnuskoode hoidla („IDRR“) kaudu. Komisjon peaks andma välja tehnilised suunised sellise organisatsiooni loomise kohta, tuginedes programmi „IDACS“ (alternatiivkütuste laadimis-/tankimispunktidega seotud andmete kogumine ja elektromobiilsuses osalejate kordumatud tunnuskoovid) rakendamist toetavatele meetmetele.</p>	<p>(47) On väga oluline, et kõik e-liikuvuse ökosüsteemis osalejad saaksid hõlpsalt suhelda digitaalsete vahendite abil, et pakkuda lõppkasutajatele parimat teenusekvaliteeti. Selleks on vaja väärtusahela asjaomaste osaliste kordumatuid tunnuseid. Osalejate ring peaks olema võimalikult lai ning hõlmama iseäranis ka energiatootjad ja -tarnijad. Selleks peaksid liikmesriigid määrama kordumatute tunnuskoode väljaandmiseks ja haldamiseks tunnuskoode registreerimise organisatsiooni („IDRO“), et teha kindlaks vähemalt laadimispunktide käitajad ja liikuvusteenuse osutajad. IDRO peaks koguma teavet elektromobiilsuse tunnuskoode kohta, mida asjaomases liikmesriigis juba kasutatakse; väljastama vajaduse korral uued elektromobiilsuse koodid laadimispunktide käitajatele ja liikuvusteenuse osutajatele, järgides kogu liitu hõlmavat ühist kokkulepitut elektromobiilsuse tunnuskoode vormindamise loogikat; võimaldama nende elektromobiilsuse koodide vahetamist ja kordumatuse kontrollimist võimaliku tulevase ühise tunnuskoode hoidla („IDRR“) kaudu. Komisjon peaks andma välja tehnilised suunised sellise organisatsiooni loomise kohta, tuginedes programmi „IDACS“ (alternatiivkütuste laadimis-/tankimispunktidega seotud andmete kogumine ja elektromobiilsuses osalejate kordumatud tunnuskoovid) rakendamist toetavatele meetmetele. Peamine eesmärk peaks olema valdkondadevaheline koostöö, et saavutada võimalikult suur koostoime.</p>

Motivatsioon

Tuleks tagada, et kõik asjaosalised teevad koostööd ning tajuvad oma vastavat panust klientidele osutatavasse üldteenusesse ja laadimispunktide käitamisesse.

Muudatusettepanek 15

Põhjus 54

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[...] Seepärast peaks komisjon käesoleva määruse 2026. aasta lõpuks läbi vaatama, eelkõige seoses raskeveokite laadimispunktide jaoks seatavate eesmärkidega ning veetranspordis ja lennunduses heiteta laevade ja õhusõidukite alternatiivkütuste taristu eesmärkidega.</p>	<p>[...] Komisjon peaks hindama käesoleva määruse mõju hiljemalt kaks aastat pärast selle jõustumist konkreetsete kindlaksmääratud eesmärkide alusel, võttes iga tehnoloogia puhul arvesse sõidukite heitkoguste kogu olelusringi ja selle mõju maanteetranspordi CO₂-heitete ning iga tehnoloogia mõju tarbijale (omamise kogukulu). Samuti peaks komisjon käesoleva määruse 2026. aasta lõpuks läbi vaatama, eelkõige seoses raskeveokite laadimispunktide jaoks seatavate eesmärkidega ning veetranspordis ja lennunduses heiteta laevade ja õhusõidukite alternatiivkütuste taristu eesmärkidega.</p>

Motivatsioon

Määruse hindamine peaks põhinema konkreetsetel kriteeriumidel ning seetõttu tuleks viidata konkreetsetele kindlaksmääratud eesmärkidele.

Muudatusettepanek 16

Artikli 1 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>3. Käesoleva määrusega kehtestatakse aruandlusmehhanism, et ergutada koostööd ja tagada edusammude usaldusväärne jälgimine. Mehhanism koosneb komisjoni ja liikmesriikide vahelisest struktureeritud, läbipaistvast ja korduvast protsessist, mille eesmärk on riiklike poliitikaraamistike viimistlemine ning nende edasine rakendamine ja vastavad komisjoni meetmed.</p>	<p>3. Käesoleva määrusega kehtestatakse aruandlusmehhanism, et ergutada koostööd ja tagada edusammude usaldusväärne jälgimine. Mehhanism koosneb komisjoni ja liikmesriikide vahelisest struktureeritud, läbipaistvast, korduvast ja mitmetasandiliselt juhitud protsessist, mille eesmärk on riiklike poliitikaraamistike viimistlemine, võttes arvesse kohalikke ja piirkondlikke alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu strateegiaid, mille kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on juba välja töötanud, ning nende edasine rakendamine ja vastavad komisjoni meetmed.</p>

Motivatsioon

Alternatiivkütuste kasutuselevõtu riiklikud poliitikaraamistikud tuleb kindlaks määrata tõelise mitmetasandilise valitsemise abil, et võtta täielikult arvesse piirkondlike ja kohalike omavalitsuste huve ning nende alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu strateegiaid, mis on juba olemas mitmetes säästva linnalise liikumiskeskonna kavades või muudes piirkondlikes liikuvusstrateegiates.

Muudatusettepanek 17

Artikkel 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Liikmesriigid tagavad, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> — võetakse kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimisjaamad vastavalt elektriajamiga kergsõidukite kasutuselevõtule; — nende territooriumil võetakse kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimisjaamad, mis tagavad kõnealustele sõidukitele piisava väljundvõimsuse. <p>Selleks tagavad liikmesriigid, et alates artiklis 24 osutatud aastast saavutatakse iga aasta lõpus kumulatiivselt järgmised väljundvõimsuse eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) iga nende territooriumil registreeritud akutoitega elektriajamiga kergsõiduki kohta on üldkasutatavate laadimisjaamade kaudu pakutav kogu väljundvõimsus vähemalt 1 kW ning b) iga nende territooriumil registreeritud pistikühendusega kerghübriidsõiduki kohta on üldkasutatavate laadimisjaamade kaudu pakutav kogu väljundvõimsus vähemalt 0,66 kW. <p>2. [...]</p> <p>3. Naaberliikmesriigid tagavad, et punktides a ja b osutatud maksimaalseid vahekaugusi ei ületata TEN-T põhi- ja üldvõrgu piiriülestel lõikudel.</p>	<p>1. Liikmesriigid tagavad, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> — võetakse kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimisjaamad vastavalt elektriajamiga kergsõidukite kasutuselevõtule; — nende territooriumil võetakse territoriaalselt tasakaalustatud viisil kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimisjaamad, mis tagavad kõnealustele sõidukitele piisava väljundvõimsuse. <p>Selleks tagavad liikmesriigid, et alates artiklis 24 osutatud aastast saavutatakse iga aasta lõpus kumulatiivselt järgmised väljundvõimsuse eesmärgid:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) iga nende territooriumil registreeritud akutoitega elektriajamiga kergsõiduki kohta on üldkasutatavate laadimisjaamade kaudu pakutav kogu väljundvõimsus vähemalt 1 kW ning b) iga nende territooriumil registreeritud pistikühendusega kerghübriidsõiduki kohta on üldkasutatavate laadimisjaamade kaudu pakutav kogu väljundvõimsus vähemalt 0,66 kW. <p>2. [...]</p> <p>3. Liikmesriigid võtavad lõike 2 tähenduses laadimistaristu kasutuselevõtul ja edendamisel arvesse ka ELi toimimise lepingu artikli 174 eesmäärke ning tagavad selle taristu kättesaadavuse hõredamalt asustatud piirkondades.</p> <p>4. Naaberliikmesriigid tagavad, et punktides a ja b osutatud maksimaalseid vahekaugusi ei ületata TEN-T põhi- ja üldvõrgu piiriülestel lõikudel.</p>

Motivatsioon

Alternatiivsete jõuseadmete edendamiseks peab vajalik laadimistaristu olema kättesaadav ka väljaspool TEN-T võrgu piirkondades, kus kasutajate arv on väiksema rahvastikutiheduse tõttu väiksem ja kasutuselevõtt on erasektori jaoks vähem kasumlik.

Muudatusettepanek 18

Artikli 3 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>2. Liikmesriigid tagavad kergsõidukite jaoks ette nähtud üldkasutatavate laadimispunktide minimaalse katvuse oma territooriumi teedevõrgus. Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et:</p> <p>a) TEN-T põhivõrgus võetakse igas sõidusuunas kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimispaigad, mille maksimaalne vahekaugus on 60 km ja mis vastavad järgmistele nõuetele:</p> <p>i) 31. detsembriks 2025 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 300 kW ja koosnema vähemalt ühest laadimisjaamast, mille individuaalne väljundvõimsus on vähemalt 150 kW;</p> <p>ii) 31. detsembriks 2030 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 600 kW ja koosnema vähemalt kahest laadimisjaamast, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 150 kW;</p> <p>b) TEN-T üldvõrgus võetakse igas sõidusuunas kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimispaigad, mille maksimaalne vahekaugus on 60 km ja mis vastavad järgmistele nõuetele:</p> <p>i) 31. detsembriks 2030 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 300 kW ja koosnema vähemalt ühest laadimisjaamast, mille individuaalne väljundvõimsus on vähemalt 150 kW;</p> <p>ii) 31. detsembriks 2035 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 600 kW ja koosnema vähemalt kahest laadimisjaamast, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 150 kW.</p>	<p>2. Liikmesriigid tagavad kergsõidukite jaoks ette nähtud üldkasutatavate laadimispunktide minimaalse katvuse oma territooriumi teedevõrgus. Sel eesmärgil tagavad liikmesriigid, et:</p> <p>a) TEN-T põhivõrgus võetakse igas sõidusuunas kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimispaigad, mille maksimaalne vahekaugus on 60 km ja mis vastavad järgmistele nõuetele:</p> <p>i) 31. detsembriks 2025 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 500 kW ja koosnema vähemalt ühest laadimisjaamast, mille individuaalne väljundvõimsus on vähemalt 250 kW;</p> <p>ii) 31. detsembriks 2030 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 900 kW ja koosnema vähemalt kahest laadimisjaamast, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 250 kW;</p> <p>b) TEN-T üldvõrgus võetakse igas sõidusuunas kasutusele üldkasutatavad kergsõidukite laadimispaigad, mille maksimaalne vahekaugus on 60 km ja mis vastavad järgmistele nõuetele:</p> <p>i) 31. detsembriks 2030 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 500 kW ja koosnema vähemalt ühest laadimisjaamast, mille individuaalne väljundvõimsus on vähemalt 250 kW;</p> <p>ii) 31. detsembriks 2035 peab iga laadimispaik pakku- ma väljundvõimsust vähemalt 900 kW ja koosnema vähemalt kahest laadimisjaamast, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 250 kW;</p>

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>c) nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui teatud piirkondades on iseärasusi (nagu geograafiline asukoht, rasked looduslikud olud või rahvastikutihedus) ja kui vahemaapõhist nõuet on sotsiaal-majandusliku tasuvuse aspektist raske põhjendada, võib paigaldada väiksemaid väljundvõimsusi, ent iga laadimispaik peab pakkuma väljundvõimsust vähemalt 300 kW ja koosnema vähemalt ühest laadimisjaamast, mille individuaalne väljundvõimsus on vähemalt 150 kW. Liikmesriigid teatavad sellistest eranditest komisjonile.</i></p>

Motivatsioon

Euroopa Parlamendi hiljutises uuringus ⁽¹⁾ jõuti järeldusele, et TEN-T võrgu ja linnatranspordisõlmede laadimispunkti-de kavandatud laadimisvõimsus on liiga väike. See võib takistada elektrisõidukite kasutuselevõttu.

Erandid on vajalikud, sest üksnes vahemaapõhine lähenemine laadimistaristu asukoha määramisel ei ole kooskõlas kohaliku ja piirkondliku vajadusega tankimistaristu järele. Samade vahemaapõhiste ja laadimismahu sihtarvude kehtestamine kogu liidus ei arvesta piirkondlike erinevustega (rahvastiku tihedus, geograafiline asukoht).

Muudatusettepanek 19

Artikli 4 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>[...]</p> <p>d) 31. detsembriks 2025 on igas linnatranspordisõlmes kasutusele võetud kokku vähemalt 600 kW väljundvõimsusega üldkasutatavad raskesõidukite laadimispunktid laadimisjaamades, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 150 kW;</p> <p>e) 31. detsembriks 2030 on igas linnatranspordisõlmes kasutusele võetud kokku vähemalt 1 200 kW väljundvõimsusega üldkasutatavad raskesõidukite laadimispunktid laadimisjaamades, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 150 kW.</p>	<p>[...]</p> <p>d) 31. detsembriks 2025 on igas linnatranspordisõlmes kasutusele võetud kokku vähemalt 900 kW väljundvõimsusega üldkasutatavad raskesõidukite laadimispunktid laadimisjaamades, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 300 kW;</p> <p>e) 31. detsembriks 2030 on igas linnatranspordisõlmes kasutusele võetud kokku vähemalt 2 000 kW väljundvõimsusega üldkasutatavad raskesõidukite laadimispunktid laadimisjaamades, mille individuaalsed väljundvõimsused on vähemalt 300 kW;</p>

⁽¹⁾ [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/et/document/IPOL_STU\(2021\)690901](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/et/document/IPOL_STU(2021)690901)

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
	<p><i>f) nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui teatud piirkondades on iseärasusi (nagu geograafiline asukoht, rasked looduslikud olud või rahvastikutihedus) ja kui vahemaapõhist nõuet on sotsiaal-majandusliku tasuvuse aspektist raske põhjendada, võib paigaldada väiksemaid väljundvõimsusi, ent raskesõidukite jaoks peab väljundvõimsus kokku olema vähemalt 600 kW ja individuaalsed väljundvõimsused peavad olema vähemalt 150 kW. Liikmesriigid teatavad sellistest eranditest komisjonile.</i></p>

Motivatsioon

Sama mis muudatusettepaneku 18 puhul.

Muudatusettepanek 20

Artikli 6 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>1. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumile paigaldatakse 31. detsembriks 2030 minimaalne arv üldkasutatavaid vesinikutanklaid.</p> <p>Selleks tagavad liikmesriigid, et 31. detsembriks 2030 võetakse kasutusele üldkasutatavad vesinikutanklad, mille minimaalne võimsus on 2 tonni päevas ja mis on varustatud vähemalt 700-baarise tankuriga ning mille maksimaalne vahekaugus TEN-T põhi- ja üldvõrgus on 150 km. [...]</p>	<p>1. Liikmesriigid tagavad, et nende territooriumile paigaldatakse 31. detsembriks 2027 minimaalne arv üldkasutatavaid vesinikutanklaid.</p> <p>Selleks tagavad liikmesriigid, et 31. detsembriks 2027 võetakse kasutusele üldkasutatavad vesinikutanklad, mille minimaalne võimsus on 4 tonni päevas ja mis on varustatud vähemalt 700-baarise tankuriga ning mille maksimaalne vahekaugus TEN-T põhi- ja üldvõrgus on 150 km. [...]</p>

Motivatsioon

Vesinikütusega töötavate veoautode projektid on paljudes liikmesriikides ja piirkondades juba olemas. Nad vajavad kiiresti planeerimiskindlust. Seepärast tuleks ette näha varasem ajahorisont ja suurem võimsus.

Muudatusettepanek 21

Artikli 13 lõige 3

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>3. Liikmesriigid tagavad, et riiklikes poliitikaraamistikes võetakse vajaduse korral arvesse piirkondlike ja kohalike ametiasutuste huve, eelkõige ühistranspordi jaoks ette nähtud laadimis- ja tankimistaristu puhul, ning asjaomaste sidusrühmade huve.</p>	<p>3. Liikmesriigid tagavad, et riiklikes poliitikaraamistikes võetakse arvesse piirkondlike ja kohalike ametiasutuste huve, eelkõige ühistranspordi jaoks ette nähtud laadimis- ja tankimistaristu puhul, ning asjaomaste sidusrühmade huve. Riiklikud poliitikaraamistikud hõlmavad mehhanismi riigi tasandist madalama tasandiga konsulteerimiseks, et lisada asjaomaste liikmesriikide alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu strateegiasse püsiv kohaliku tasandi tagasiside ahel. Alternatiivkütuste taristu peab olema kättesaadav kõigis piirkondades. Seepärast tuleks lisada piirkondliku (NUTS 2 tasandi) alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu eesmärgid, et tagada liidu ühtekuuluvus.</p>

Motivatsioon

Kuigi põhjendustes 16 ja 38 märgitakse vajadust lisada riiklikesse poliitikaraamistikesse mitmetasandiline lähenemisviis, ei ole seda vastavas artiklis täpsemalt määratletud, mis tähendaks kasutamata jäänud võimalust lisada riiklikesse poliitikaraamistikesse kohalike ja piirkondlike omavalitsustega konsulteerimise mehhanism, mis võimaldaks anda väärtuslikku piirkondlikku tagasisidet asjaomaste liikmesriikide alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu strateegiate kohta ja suurendaks selle üldist sidusust.

Muudatusettepanek 22

Artikli 13 lõige 4

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
<p>4. Vajaduse korral teevad liikmesriigid koostööd, korraldades konsultatsioone või kasutades ühiseid poliitikaraamistikke, et tagada käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete sidusus ja kooskõlastatus. [...]</p>	<p>4. Liikmesriigid teevad koostööd, korraldades konsultatsioone või kasutades ühiseid poliitikaraamistikke, et tagada käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalike meetmete sidusus ja kooskõlastatus riigi tasandist madalama tasandiga ning subsidiaarsuse ja mitmetasandilise valitsemise põhimõtte järgimine. [...]</p>

Motivatsioon

Sama mis muudatusettepaneku 21 puhul.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Õiglane üleminek

1. rõhutab, et tuleb uurida ja kaardistada kliimaneutraalsele autotööstusele ülemineku mõju tööhõivele ja sellega seotud suundumusi. Seega peaks komisjon hindama kõnealuse määruse territoriaalset mõju autotööstusele, tööjõule ja piirkondadele;
2. rõhutab, et Euroopa autotööstuse ümberkujundamine heitevabade sõidukite suunas on sektori seni kõige põhjalikum struktuurimuutus, millel on mitmekesine mõju töötajatele, tarnijatele ja autokontsernidele Euroopas. Seda olulist muutust ühes Euroopa peamises sektoris silmas pidades kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles algatama ELi autotööstuse ümberkujundamise üle tervikliku ja pikaajalise strateegilise dialoogi kõigi asjaomaste sidusrühmadega (algseadmete valmistajad, tarnijad, ametiühingud, akadeemilised ringkonnad, keskkonnaühendused, valitsusvälised organisatsioonid, kodanikuühiskond, piirkonnad ja linnad jne), et poliitiliselt toetada sektori struktuurimuutusi ning selle vajadusi analüüsida ja toetada. Komitee toetab ELi tasandil toimivaid koostöövorme, mis kaasavad kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, näiteks autotööstuse oskuste liit, mis keskendub autotööstuse töötajate ümber- ja täiendusõppele, teadmiste arendamisele ja dialoogi edendamisele sektori kõigi asjaomaste partnerite ja sidusrühmade hulgas;
3. toetab seda, et välja töötatakse eraldi kavad, mis käsitlevad autotööstuse töötajate ümber- ja täiendusõpet, koolitamist ja ümberpaigutamist, eelkõige piirkondades, mida üleminek enim mõjutab;
4. toetab avaliku sektori vahendite kättesaadavaks tegemist autotööstuse ökosüsteemi käsitleva õiglase ülemineku programmi loomiseks. Selle mudeliks peaks olema praegune õiglase ülemineku platvorm. Piirkondlike kavade rahastamisest õiglase ülemineku mehhanismi, sh sihtotstarbelise õiglase ülemineku fondi kaudu saavad praegu kasu miljonid töötajad CO₂-mahuka tööstuse (nt söekaevandamine) piirkondades;
5. nõuab tungivalt, et komisjon looks autotööstuse ja asjaomaste piirkondade õiglase ülemineku Euroopa mehhanismi, mis tugineks Euroopa fondidele ja tagaks, et tegeletakse muutustest enim mõjutatud piirkondade probleemidega ning et autotööstuse väärtusahelas toimivate muutustega kohanemise eesmärgil jõutakse kõigi tarneahela VKEdeni;
6. see õiglase ülemineku mehhanism peaks tuginema järgmistele põhimõtetele:

a) piisavad vahendid,

b) poliitika toetamine ja parimate tavade vahetamine,

c) ülemineku kavandamine ja sotsiaaldialoog.

Mehhanismi raames eraldatavad vahendid tuleb suunata otse mõjutatud töötajatele ning need tuleb jaotada läbipaistvalt piirkondade ja linnade kaudu tihedas koostöös koolituse ja elukestva õppe valdkonnas pädevate ametiasutustega. Need vahendid ei peaks endast kujutama mitte päästeabi autotootjatele, vaid avaliku sektori investeeringuid tööjõu täiendusõppesse, mitmekesistamisse ja haridusse;

7. toetab algatust „Piirkondade liit Euroopa auto- ja tarnetööstuse ausaks ja õiglaseks üleminekuks“. Need tugeva autotööstusega piirkonnad tahavad osaleda aktiivselt selle tagamisel, et ükski piirkond ei jääks kõrvale, ning et uus, säästev ja alternatiivkütustel põhinev liikuvussüsteem oleks taskukohane ja kättesaadav kõigile kodanikele kõigis piirkondades. Komitee toetab täielikult liidu taotlust, et autotööstusest sõltuvate piirkondade jaoks loodaks õiglase ülemineku mehhanism, et tulla toime sektoris toimuvate muutustega;

8. rõhutab, et kohalikule ja piirkondlikule tasandile tuleks teha kättesaadavaks investeeringud kutseharidusse ja kõrgtehnoloogiaalasesse haridusse, mis on vajalik uute oskuste omandamiseks elektromobiilsuse valdkonnas;

9. toetab seda, kui autotööstusettevõtte teostab alternatiivsete liikuvusevõimalustega seotud uusi tegevusi ühel ja samal territooriumil, eelistades olemasolevaid rajatisi;

Alternatiivkütuste taristu

10. on seisukohal, et alternatiivsete jõuseadmete laadimis- ja tankimistaristu kasutuselevõtt koosmõjus uute CO₂-heite normidega ja eelkõige elektromobiilsuse kasutuselevõttuga on peamine tingimus, et saavutada Euroopa, riiklikul ja piirkondlikul tasandil kliimaeesmärgid. ELi senistest laadimis- ja tankimistaristu nõuete osas kehtestatud kohustustest selleks ei piisa;

11. väljendab heameelt asjaolu üle, et alternatiivkütuste taristu direktiivi määruseks muutes teeb komisjon esimest korda ettepaneku kehtestada liikmesriikides sellele taristule miinimumnõuded, mis on kogu ELis kohustuslikud, ühtsed ja eelkõige hõlmavad mitut transpordiliiki;

12. toetab maanteetranspordisektoris CO₂-heite täielikku kaotamist 2050. aastaks;

13. rõhutab, et põhimõtteliselt peavad tootjad olema avatud eri tüüpi jõuseadmetele ja tehnilistele lahendustele, et saavutada eesmärk registreerida ELis alates 2035. aastast ainult heitevabu sõidukeid;

14. tehnoloogianeutraalsuse põhimõtte kohaselt peab komisjon tagama tehnoloogiaalase konkurentsi ning alternatiivid maapiirkondadele ja äärealadele, nagu täiustatud biokütused (vt biokütuste säästlikkuse kriteeriume taastuvenergia direktiivi IX lisas);

15. nõuab biokütuste heitemahukuse hindamist, ⁽²⁾ milles tuleb arvesse võtta biokütuste kogu olelusringi ja selle mõju maakasutuse muutumisele, maakasutuse muutuse kaudsetele teguritele, elurikkusele ja toiduga kindlustatusele;

16. peab vajalikuks pöörata eritähelepanu järgmisele:

— avalikud laadimispunktid linnapiirkondades, kus üha suuremal arvul elektrisõidukitel puudub juurdepääs eraparklatele;

— avalikud laadimispunktid äärealadel ja maapiirkondades;

17. kutsub üles edendama dünaamilises etapis oleva vesinikutehnoloogia kasutamist transpordivaldkonnas ning looma tingimused piisavalt ulatusliku tankimispunktide võrgu rajamiseks niipea, kui vajalikud tehnoloogilised lahendused on saadaval ja nõudlus teada. Aastad 2027 ja 2035 on sobivad loomulikud versta-postid asjaomaste meetmetega tegevuskava jaoks. Need meetmed hõlmavad ka vajalike õigusaktide ja neid puudutavate otsuste ettevalmistamist. Siiski peaks saama teha erandeid nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel, kui piirkondade iseärasused (nt geograafiline asukoht või rahvastikutihedus) muudavad kehtestatud nõuded saadava sotsiaal-majandusliku kasu aspektist raskesti põhjendatavaks;

⁽²⁾ The land use change impact of biofuels consumed in the EU Quantification of area and greenhouse gas impacts https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/Final%20Report_GLOBIOM_publication.pdf.

18. rõhutab, et raskeveokid, iseäranis ühistranspordivahendid, vajavad spetsiaalset taristut;
19. peab väga oluliseks lihtsat juurdepääsu arukale ja kiirele laadimisele, samuti teavet laadimisjaamade kättesaadavuse, makselahenduste, tariifide (hindade läbipaistvuse) jne kohta;
20. nõuab, et alternatiivsetesse maanteeõidukite jõuseadmetesse tehtavate investeeringute kavandamisel eelistataks meetmeid kaubaveo ümbersuunamiseks raudteele;

Üldised märkused

21. kiidab kavatsust käsitleda sõidukite heitenorme, et saavutada CO₂-neutraalsuse eesmärk. Absoluutarvudes moodustavad suurima osa transpordisektori CO₂-heitest sõiduaudod ja kaubikud ning siseõlemismootoriga autode keskmine heide suureneb;
22. toob välja probleemi, et saastavad autod jõuavad Ida- ja Kesk-Euroopa liikmesriikide kasutatud autode turgudele, seega suunatakse toksilise reostuse ja kasvuhoonegaaside heite ülekandumise probleemid vähem arenenud piirkondadesse. See takistab ELi ühtekuuluvust ja on vastuolus põhiväärtusega, mille kohaselt on kõigil ELi kodanikel võrdne õigus puhtale õhule. Seepärast peaks komisjon tagama, et vanade saastavate sõidukite liikumist piiratakse viisil, mis kaitseb keskkonda ja rahvatervist ning on kooskõlas ühtse turuga;
23. teeb ettepaneku kujundada uus Euro 7/VII norm selliselt, et see oleks kohandatud olemasolevatele tehnilistele võimalustele saaste vähendamiseks. Põhimõtteliselt ei tohiks Euro 7/VII normi nõuded töötada vastu sektori kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikele suurtele innovatsioonikuludele;
24. rõhutab, arvestades kõnealuse määruse võimalikku mõju kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, kui oluline on, et kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega teavitaksid kaasseadusandjad komiteed kõigist muudatustest, mis tehakse esialgsesse ettepanekusse seadusandliku menetluse igas etapis, sealhulgas kolmepoolsetel läbirääkimistel, võimaldades seega komiteel nõuetekohaselt kasutada oma aluslepingust tulenevaid õigusi (ELi toimimise lepingu artikkel 91);
25. leiab, et mõlemad määruse eelnõud on kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega. ELi tegevuse lisaväärtus selles valdkonnas ja komisjoni valitud õiguslike aluste asjakohasus on selge ja järjepidev. Küll aga peab komitee kahetsusväärseks, et erinevalt paketi „Eesmärk 55“ raames esitatud muudest ettepanekutest ei olnud ettepanekule võtta vastu määrus alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (COM(2021) 559) lisatud subsidiaarsuse hindamise tabelit, ning märgib, et kahe liikmesriigi parlamendid esitasid kehtestatud tähtajaks, st 8. novembriks 2021 põhjendatud arvamuse subsidiaarsuse põhimõtte rikkumise kohta.

Brüssel, 26. jaanuar 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET